

Izšla ob 6 jutraj.
Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30—
neobvezno
Jglani po tarifu.
Uredništvo:
Milošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 86.
Podružnici:
Maribor, Baravska ul. 5.
Celje, Aleksandrova a.
Račun pri poštn. šekov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 23. februarja.

Narodna skupščina je včeraj z več glasov odklonila predlog, da se pri ministru pravde dr. Lazu Markoviču radi zlorabe svojega ministrskega položaja sebi v korist, državi pa na škodo postavi pred državno sodišče. Pri glasovanju ni nikogar presenetilo, da je v naprej določeno in če bi bili govorniki, ki so zastopali obtožnico, morali se tako porazne čudenice, govoriti Markovič bi bil smel ostati mimo njegova nedolžnost je bila dobro varovana v disciplini radikalne stranke in angažirani so bili tudi Turci, da mu dajo moralni absolutorij. Vendar je torej formalno v redu.

Kdor je le količkaj zasledoval tok debate, mora v interesu javne in državne morale, v interesu ugleda našega parlamenta in končno tudi v interesu samega dr. Markoviča, ki po svoj birosti in inteligenci zavzema vrsto naših političnih ljudi izredno mesto, obžalovati, da izid ni bil drugačen. Argumenti obtožbe so daleč pretehtali razloge obrambe in zadeva je bila nedvomno zrela, da se končno podeli pred objektivnimi sodniki. Tudi bi se bila, da ni postala predmet merjenja moči med vlado in opozicijo in da ni zaobila strankarsko-političnega obilježja.

Navzlic temu ostane obtožba proti dr. Markoviču historičnega pomena. Vse je prvi veliki poskus v naši državi za sanacijo korupcije. Naš upravni organizem je bolan. Zdravit se ga mora pričeti pri njegovem jedru, u njegovih državah, tam, kjer bi moral biti izvor vestnosti in poštenosti, ododer bi morala jaka volja in čvrsta volja voditi našo javno upravo najzj čist vzduh izpolnjevanja dolžnosti in poštenostne prodaje interesov celokupnosti. Čistost javne uprave je temeljni kamen zaupanja naroda v državo in — sebe.

Kdor ni demagog, ne bo vprašanja korupcije obravnaval lahkomiselno. Ni dvoma, da ni vse korupcije, kar se nam proglša kot tako. In tudi ni dvoma, da se s tem očitkom velikokrat prihaja samo z namenom: reci, da ne more. Tudi je res, da korupcija ni specialen pojav pri nas. Po velikih svetlih vseh vekov se pojavlja pri vseh narodih in danes je ves svet z njim prenaplavljen. Da se naša domovina ne kuge ni mogla obvarovati, je razumljivo tem bolj, ker se je razvila ob neposrednem dotiku klasičnih pokrajin korupcije: Turške in Madžarske. Pričujočije in če hočete navedite javno življenje pri nas je korupcija dala tudi odurno obliko. V Parizu, na Dunaju, v Washingtonu se «dela» z večjo rafiniranostjo in diskretnostjo — pri nas so geste priprostejše. Zato je tudi kritika prostodušnejša. Ona je čisto krivična, udari nedolžne, toda prav gotovo zadene tudi krivce in reagira na vse, kar se ji zdi nepravilno, mnogo jače in neposredneje nego v marksistični drugi državi, kjer se moralno blato pokriva s plaščem formalne korektnosti. Odnor proti javni korupciji, ki se pojavlja v našem narodu in ki je sedaj našel tak silen odmev v narodnem predstavištvu, je enak našega notranjega zdravlja in ga zamenja, da je ozdravitev na potu.

Ostalo je zaenkrat pri poskusu. Radikalna stranka je s svojim postopanjem storila sebi, narodu in državi veliko uslugo. Za trenutek je omalodušila optimiste, ki se trdno zanašajo na skorajšnje ozdravljenje javnega življenja. Zaupanja ljudstva v avtoriteto in poštenost naših državnih oblasti je prizadelan nov silen sunk. Strankarski interesi so pred celim narodom slavili grd triumf nad običnimi in državnimi interesi. Radikalna stranka je zopet dokazala ono pomanjkanje čuta za poštenost in čistost, ki jo diskvalificira kot nositeljico politične moči v narodu in državi. Boj opozicije je dobil novo moralno pobudo.

Prvi veliki zamah v borbi naroda proti korupciji je zaenkrat odbit. Toda ni je simptomatičen. Z obtožnico proti Lazi Markoviču je bila simbolično izvršena stara zahteva Raika Talsi-ja, da treba na zidu parlamenta nabiti ministrovo kožo.

Danes dobimo Baroš in Delto

SVEČANO PREVZETJE NAŠEGA PRISTANIŠČA. — IZMENJAVA RATIFIKACIJ V RIMU.

Beograd, 23. februarja. p. Jutri zjutraj ob 7. izpraznilo italijansko četo na podlagi dogovora Baroš, Delto in Bankino. Prevzem teh krajev s strani naših oblasti so izvršili na svečan način. Našo kraljevino bo zastopal general Milčić, ki se ta čas bavi z delom razmejitve med Italijo in Jugoslavijo na Reki.

Sušak, 23. februarja. r. Obvestilo o predaji Baroša in Delte je dobila naša delegacija danes popoldne ob 13. Rovodom tega dogodka priredi mesta občina sušaška svečano sejo, na kateri se proglasi pristanišče, ki pripade Jugoslaviji za «Sušaško lukko», a Delta sama dobi imo Petrovac v čast pokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja.

Danes se je počela razmejitve med Reko in Kastavščino v selih Zamet in Drenovi, kjer pridobi Jugoslavija 146 hiš, dočim pripade Italiji 50 hiš in 1 cerkev. Od šolskih otrok pripade Jugoslaviji 135, a 25 Reki odn. Italiji. Izročitev teh krajev Jugoslaviji se izvrši v sredo. Z našo, kakor tudi z italijanske strani se vrše velike priprave za vkorakanje naših čet na ozemlje, ki je bilo prisojeno nam, ozioroma Italijanov na Reko. Posebno se reški meščani pripravljajo na sprejem italijanskega kralja. Mesto bo baje razsvetljeno z nad 200.000 električnimi žarnicami.

Prometna komisija bo že v prihodnjih dneh uredila promet z Reko.

SPORAZUM PRAVOMOČEN.

Rim, 23. februarja. e. «Gazzetta Ufficiale» objavila v posebni izdaji kraljevi odlok, s katerim se odobruje italijansko-jugoslovenski sporazum, podpisan 27. januarja 1924 v Rimu. Odlok dostavlja, da tako mesto Reka in Italiji pridrženo ozemlje odsele tvorita sestaven del kraljevine Italije. Kraljeva vlada se pooblašča, da v anektiranem ozemlju proglasi državno ustavo in ostale zakone kraljevine in izda potrebne odredbe za njih prilaganje z zakonodajo, ki je veljavna v tem ozemlju. Odlok stopa v veljavo z objavo v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale», torej z današnjim dnevom.

IZMENJAVA RATIFIKACIJ.

Rim, 23. februarja. r. «Agenzia Stefani» objavlja: «Sinoči ob 18.30 so bile v palači Chigi v dvorani zmage izmenjavne ratifikacijske listine o sporazumu, sklepljenem med kraljevino Italijo in kraljevino SHS, ki so bile podpisane v Rimu dne 27. januarja t. l. Kot pooblaščenca sta turgirala za Italijo: g. Mussolini, predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih del, za kraljevino SHS g. Antonijevič, kraljevi pooblaščen minister in poslanik v Rimu. Pri ceremoniji so sodelovali: generalni tajnik ministrstva zunanjih del Contarini, general Bodrero, ki je pravkar dospel iz Beograda, šef kabineta ministrskega predsednika marki Paolucci de Calboli in zastopniki ministrstva zunanjih del.

PROMETNA POGAJANJA.

Beograd, 23. februarja. p. Danes popoldne so dospeli v Beograd Italijanski izvedenci za železniška vprašanja, na čelu jim g. Brochi. Posetili so dr. Otokarja Rybala in Panto Gavrilovića. Na to se je takoj začelo delo tretje sekcije.

Svečana aneksija Reke odgojena

ITALIJANSKI KRALJ IN PRESTOLONASLEDNIH BOLANA. — RAZOČARANJE NA REKI.

Rim, 23. februarja. j. Z ozirom na potrebo odgoditve svečane aneksije Reke je moral Kvirinal priznati, kar se je dosedaj držalo zelo tajno. Kralj Viktor Emanuel namreč že en teden ne sme zapustiti postelje, ker se je ob priliki odhoda plavalčega sejma zvrcep v Speziji prehladil. Dobil je influenco in lahko bronhitis. Tudi prestolonaslednik se je nalezil te bolezni, vendar pa je njegova bolezen bolj lahke narave. Zaradi tega je bila svečanost aneksije Reke odgojena na 16. marca. Telesni zdravnik kralja izjavlja, da poteka bolezen normalno in da bo kralj v 14 dneh popolnoma ozdravel. Prestolonaslednik je že zapustil posteljo. Zvečer se objavlja, da se bolezen kralja ni poslabšala. Tudi minister Rossi je zbolel za influenco.

Rim, 23. februarja. j. Brzjavke z Reke poročajo, da je tam razočaranje zaradi odgoditve aneksije zelo veliko. Vse priprave so bile že končane. Včeraj se je že vzpostavil železniški promet med Sušakom in Reko. Po evakuaciji bodo dneвно vozili med Reko in Zagrebom trije vlaki. Uvedli se bodo celo direktni vozovi Rim-Zagreb. Italijanska suvereniteta nad Reko je takoj danes stopila v veljavo, ko je izšel v Uradnem listu tozadevni dekret.

Kralj Viktor Emanuel poseti ob priliki aneksije Reke tudi Opatijo in Lovran.

Reka, 23. februarja. e. Razmejitvena komisija bo izvršila svoja pripravljajna dela tako, da se Delta, Barošova luka in bankina izpraznita v ponedeljek dopoldne. Včeraj je vozil prvi vlak iz Reke na Sušak. Kar so tle železniških zvez, se zagotavlja, da se uredijo takoj po razmejitvi trije vlaki na dan v obeh smereh med Reko in Zagrebom, poleg tega pa še tudi direktni vlak Rim-Zagreb.

D'ANNUNZIO OBOLEL.

Brescia, 23. februarja. a. D'Annunzio leži že par dni. Obolel je na vnetju doljne želodčne odprtine.

Debata z revolverjem

ŽALOSTNI IN MUČNI PRIZORI V NARODNI SKUPŠČINI. — KONFLIKT AGATONOVIC-SREČKOVIČ. — IZJAVE BIVŠIH MINISTROV ŽERJAV IN KRAMERJA V PARLAMENTU.

Beograd, 23. februarja. p. Na pričetku današnje seje Narodne skupščine je predsednik Jovanović naznanil smrt posl. Riste Popovića (črnogorskega federalista), ki je umrl na Dunaju. Med došlimi vlogami se nabaja petičija glede povišanja državne subvencije za mariborsko gledališče, nadalje resolucija trboveljskih rudarjev, ki zahteva povišanje plač in zopetni sprejem onih delavcev, ki so bili radi hujkanja pri zadnji stavki odpuščeni. Resolucija je bila izročena odboru za molbe in žalbe.

Pred prehodom na dnevni red je naznanil predsednik, da so se šefi strank sporazumeli, da naj se generalna debata o proračunu v ponedeljek zaključi tako, da bo načelno glasovanje o budžetu se izvršilo že v ponedeljkovi seji.

Nato se je nadaljevala debata o proračunu. Po krivdi posl. Srečkovića (rad.) pa je prišlo do konflikta, ki je v zbornici povzročil nenavadno mučen in sramoten incident ter razburil ne le parlament, temveč vso beograjsko javnost. Mesto da govori o proračunu je posl. Srečković se prišel strastno razračunavati z demokratičnega okrožja ter je osobito grdo napadel posl. Agatonovića (dem.). Dokler je govoril je osobno proti profesorju Agatonoviću, je ta, ki je bil prišel tik pred tribuno ostal miren. Toda Srečković se s tem ni zadovoljil. Prišel je blati Agatonovićevo rodbino ter zlasti njegovo hčerko, češ, bolana je na državne stroške, pa nič ne velja. To je posl. Agatonovića silno razljutilo. Skočil je proti Srečkoviću ter zakričal: Ne žali moje hčerke, žival! Razumeš, da imam dete, ki je moja edinica! Srečković mu je odgovoril: Sodrga, živina, avinja! Ti kličeš za vžgali strasti, kakor iskro od smodnika. Naenkrat so prasetale z vseh strani najgrše psovke. Medtem je posl. Agatonović zgrabil Srečkovića, da ga potegne s tribune. Ta pa je naenkrat iz žepa začel vleči revolver. Nastala je panika. Ministri so zbežali iz svojih klopi v ministrsko sobo. Nekaj poslancev se vrže na Srečkovića, ki nepre-

stano kriči: «Pustite me, pustite me, da ga naučim pameti! Pretrvanje je trajalo, dokler ni posl. Čičević (dem.) vzdiknil: «Kar pustite ga, če hoče streljati. Sinko možina! Streljaj ako hočeš, če ne pa daj revolver meni, da ti pokažem kako se strelja! Napetost je s tem znatno popustila. Srečković je pustil revolver v žepu ter se le še krepko udeleževal koncerta psov, ki je divjal po zbornici. Predsednik je sejo prekinil.

Po zopetni otvoritvi seje je dobil besedo demokratični poslanec Rista Jojić, ki je odgovarjal črnogorskemu poslancu Mihajlu Mihanoviću, ki je pred nekaj dnevi napadal vse naše edinstvo. Posl. Jojić je izjavil, da se ne strinja z današnjim režimom, da je vlada predvsem kriva na slabih razmerah, ki danes vladajo v Crni gori in je v dolgem govoru podal zgodovino združjenja Crne gore z Jugoslavijo. Poudarjal je, da so Črnogorci zelo udani državi, da so pristali edinstva, da pa obsojajo korupcijo, ki jo je uvedel današnji režim. Sedanja vlada ne kaže sploh nobene volje, da zatre korupcijo, ki danes vlada v naši državi. «O vsem tem sem govoril včeraj in podal izjavo, ki se tiče mene in mojih tovarišev. Sedaj naj vam prečitam brzjavko, ki jo je naš klub dobil od dveh tovarišev in prijateljev, da vidite, kakšna je razlika med nami radikalci in nami demokrati. To brzjavko je poslal predsedniku demokratskega kluba Ljubi Davidoviću bivši minister dr. Albert Kramer, ki pravi: «V svojem in svojega odsotnega tovariša dr. Žerjave imenu popolnoma usvajam izjavo posl. Jojića v današnji seji parlamenta. Pristajemo na vsako sodišče in vsako anketo glede korektnosti našega poslovanja kot ministrstva. Zahvaljujem se vam in klubu na tovariškem zaupanju in obrambi. Citiranje te brzjavke so demokrati burno pozdravili.

Nato je bila današnja seja zaključena. Prihodnja seja parlamenta je odročena za ponedeljek dopoldne z istim dnevnim redom.

Proces proti Ludendorffu in Hitlerju

ZAČNE SE V TOREK. — KRONPRINC RUPRECHT KOT PRIČA?

Berlin, 23. februarja. h. Veleizdajniški proces proti Hitlerju, Ludendorffu in tovarišem se prične v torek 26. t. m. — Priprave za ta proces so končane. Dostop v sodno palačo bo dovoljen le s posebnim izkazom. Vsaka oseba, ki pride v palačo, se preišče, ali nima orožja.

Kot pričé pridejo v poštev predvsem dr. Kahr, general Lossov, polkovnik Seifert in prosvetni minister dr. Mak, ki je baje imel v noči, ko se je izvršil puč, pogajanja z dr. Kahrom. Ni izključeno, da bosta od strani braniteljev predlagana za pričé tudi kardinal nadškof dr. Faulhaber in kronprinc Ruprecht ali vsaj njegova okolica. Med pričami bo tudi več ministrov. Dosedaj je prijavljenih 150 do 160 prič, vendar pa najbrže ne bodo vse zaslišane. Pri velikem delu razprave bo izključena javnost, in sicer ko se bo razpravljalo o dogodkih, ki bi mogli ogroziti varnost države. Izgleda, je vsa zadeva precej zgrabila Ludendorffa, ki je zadnje tedne zelo shujšal.

Reparacijska pogajanja v Nemčiji

Beograd, 23. februarja. p. Danes popoldne ob 17. uri je finančni minister dr. Stojadinović v svojem kabinetu konfiriral z delegati, ki stopijo v stik z nemškim odposlancem dr. Kunzejem glede reparacij. Pogajanja se prične jutri dopoldne ob 10. uri. Kakor doznava «Pravda», vztrajajo nemški delegati na stališču, da Nemčija ne more plačati, in sicer iz razlogov, ker bi jo ta plačila ovirala pri državnem proračunu. Zato predlagajo, naj pristane Jugoslavija na sličen sporazum kakor Italijanska vlada. Eden izmed najplivnejših članov naše delegacije je izjavil «Pravdi» na podlagi svojih vtisov, da bo naša vlada vztrajala na tem, da Nemčija izpolni svoje obveze, ker je nedvomno zmožna to storiti.

PREVZETJE SOLUNSKÉ SVOBODNE CONE.

Beograd, 23. februarja. p. Po informacijah iz ministrstva zunanjih del, je začela poslovati naša delegacija za prevzete solunske svobodne cone. Pri tem gre predvsem za vprašanja depotov in skladišč in za adaptiranje železniške proge.

NOVI UPRAVNIK BEOGRAJSKEGA GLEDALIŠČA.

Beograd, 23. februarja. r. Za upravnika beograjskega gledališča je imenovan namesto Milana Grola dosedanjí direktor drame Milan Predić.

SPOPADI V INDIJI.

London, 23. februarja. j. Med religioznimi fanatikami v indijskem kraljestvu Nabha in angleškimi četami je prišlo do krvavih spopadov. Uporniki so imeli 14 mrtvih in 10 težko ranjenih.

BOJ ZA TUTANKOMNOVO GROBNICO.

London, 23. februarja. h. Ravnatelj egiptanskega urada za zgodovino starega veka Lacal včeraj ni hotel izročiti profesorju Carterju z ozirom na njegov spor z egiptansko vlado ključ k grobu Tutankamena in k delavnicam. Carter je nato vlomil v grob ter s silo dal odpreti vrata delavnice. Ker je egiptanska uprava zadnje dni sestavila popoln inventar, menijo, da se bo grob do prihodnje zime zatvoril in zapečatil.

EN MILIJON ZLATIH FRANKOV ZASEZENIH.

Pariz, 23. februarja. e. Francosko-belgijski cariniki v Aachenu so na meji ustavili več ljudi, ki so nosili težke kovčge. Ko so odprli kovčge, so našli v njih en milijon zlatih frankov. To zlato, ki je last neke nizozemske banke, se je hotelo vithotapiti v Nemčijo.

Inozemske borze

23. februarja:

CURIH: Beograd 7.25, New-York 577.25, London 24.87, Pariz 24.85, Milan 24.97, Praga 16.80, Bukarešta 3.20, Sofija 4.40, Dunaj 0.008125.

TRST: Beograd 28.70 do 28.90, Dunaj 0.0825 do 0.0830, Budimpešta 0.04 do 0.05, Praga 67 do 67.50, Bukarešta 12.75 do 13.25, Pariz 90 do 90.50, London 90.60 do 90.80, New-York 23 do 23.10, Curih 800 do 402, dinar 28.80 do 29, dolar 23 do 23.10, carinski franki (20 zlatih) 88.25 do 88.75, uradni tečaj zlate lire 446.03.

BERLIN (v milijonih): Beograd 54.862, Milan 181.545, Praga 122.193, Pariz 179.550, London 18.104.623, New-York 4.189.500.

NEW-YORK: Beograd 125.50, Berlin 23, London 431.13, Pariz 433.25, Švica 17.83, Italija 434.75, Dunaj 0.1406, Budimpešta 0.81, Praga 290.50, Bukarešta 55.50.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 23. februarja. p. Nocoj se je vršila seja ministrskega sveta, ki jo trajala od 18. do 21. Na seji se je razpravljalo o invalidskem zakonu in je vlada sprejela 63 paragrafov tega zakona. Ostali paragrafi invalidskega zakona se bodo pretresali na seji ministrskega sveta jutri dopoldne ob 10. uri. Jutri se bo vršila tudi razprava o političnem položaju.

Velika železniška nesreča pri Sunji

CEL VOJAŠKI VLAK SKOČIL IZ TIRA. — VEČ TEŽKO IN MNOGO LAHKO RANJENIH.

Sunja, 23. februarja. Danes zjutraj ob 8.13 se je med postajama Sunja-Blinjski kot zgodila težka železniška nesreča. Vojaški vlak je pri straznici št. 10 blizu postaje Blinjski kot skočil s tira. Lokomotiva se je prevrnila z naslapa, 4 vagoni so se prevrnili ter potegnili skoraj cel vlak s tračnic. Prevrnjeni vagoni so znatno poškodovani. Baje je 6 težko, 20 pa lahko ranjenih. Ob pol 10. se je iz Zagreba na kraj nesreče odpeljal poseben vlak, na kraj nesreče odpeljal poseben vlak, s katerim sta se odpeljala tudi šef zagrebškega železniškega ravnateljstva in šef vojnega odeljenja ravnateljstva podpolkovnik Kostić. Ranjence so odpeljali v županijsko bolnico v Sisak. Ker je progla razdrta, je SOE moral kreniti po pomožni progi Dugo selo-Zagreb, kar je povzročilo 70minutno zamudo.

Zagreb, 23. februarja. r. Davi je odpeljal z Broda la Savi poseben vlak z vojaškim transportom proti Zagrebu. Vlak je štel 30 vagonov. Strojvodja, ki je prevzel službo na Brodu, se zove Heršak, kurjaš pa Nikola Pinek. Ko je vlak dospel do Blinjskega Kuta do straznice št. 10, vozeč s predpisano brzino 30 km na uro, je lokomotiva nenadoma skočila s tira. Lokomotiva je na več krajih razbila tračnice in se zvrnila poleg tračnic na desno stran skupno s tenderjem. Zraven tenderja se je nahajal vagon vlakovodje, ki je pri nesreči najhujši prizadet, ker je bil vržen daleč preko tračnic.

V vlak se je vozilo skupno 335 vo-

SPOR MED RUSIJO IN JAPONSKO.

London, 23. februarja. a. Kakor javljajo iz Tokija, je japonska vlada izgnala zastopnika ruske agenture Rosta. Ruska vlada je vesled tega dostavila vsem japonskim poročevalcem povelje za izgon ter odvzela japonskemu konzulu v Vladivostoku eksekvatur. Nadalje ne bo več prevajala japonske pošte preko Sibirije.

Nemčija v preiskavi

I. KAKO IN ČEMU IZVEDENISKA KOMISIJA V BERLINU?

Od 22. oktobra 1923. dalje je prišla vrsta velevalnih političnih dogodkov. Reparacijska pogajanja so se zopet nadaljevala. V Nemčiji pa so nastopili dogodki revolucionarnega in reakcionarnega značaja. Dne 22. oktobra se je proklamirala Renska republika, ki je te dni prenehala živeti. Dne 23. oktobra je Nemčija poslala reparacijski komisiji note, s katero je odklonila dajanje v naravi in zaprosila, naj bi se proučila zavezniska plačilna sposobnost. Ambasadorska konferenca v Parizu je na to naslovila na nemškega charge d'affaires v Parizu dve pismi o nemški vojaški kontroli nad Nemčijo. Dne 10. nov. je Nemčija odklonila izvrševanje mednarodne vojaške kontrole s ozir na opasno notranjepolitično stanje. Sledilo so še protesti zaradi kronprinčevega povratka v domovino, toda ostali so brezuspešni in so sploh došli prepozno. Prvoimenovani note z zahtovo po proučenju nemške plačilne moči je bil priložen adneka, ustanovni dekret in statut nemške Rentenbank.

Dne 26. oktobra 1923. je Francija v posebni noti, poslani v London, pristala na predlog, naj bi se sestala posebna izvedenska komisija; pridružilo naj se tudi Zedinjene države. Dne 28. oktobra je sledila druga nota, ki je predizirala francosko stališče do izvedenske preiskave. Dne 31. oktobra pošlje Anglija v Pariz noto, ki odobrava sklicanje ekspertov ter obseja neustavni nemški separatistični pokret. Kmalu nato pa se odreče Nemčija pasivni resistenci.

Dne 13. novembra objavi reparacijska komisija komunikacije, v katerem združuje nasprotujoče si izjave francoskega člana Barthouja in angleškega člana Johna Bradburyja o konstituciji izvedenskega odbora. Po daljših angleško-francoskih pogajanjih, je dne 30. novembra 1923. končna reparacijska komisija soglasno sklenila in objavila: »Da se v smislu čl. 234. versajske mirovne pogodbe dočene nemška plačilna moč, se ustanovljata dva izvedenska odbora. Prvi teh odborov ima nalogo, da poišče sredstva, s katerimi bi se nemški budžet spravil v ravnotežje, in najde ukrepe, da se stabilizira nemški denar. Drugi odbor ima nalogo, da izsledi nemški kapital, ki je zapustil Nemčijo, in da ga napoti na povratek.

Dne 4. decembra je Francija olajšala poruhski zasedbeni režim. Sledilo je valobilo reparacijske komisije ameriški vladi (preko oficijozne ameriške »opazovalne« delegacije pri rep. kom.), naj se Amerika udeleži na izvedenski komisiji. Dne 12. decembra je Amerika povoljno odgovorila. Pozneje se je med Parizom, Londonom, Brusljem in Berlinom menjalo še nekaj not, demarš in memorandumov, tiščih se ureditve »modus vivendi« v politični smeri.

Sredi januarja je prisel v hotel Astoria ob pariškem Etoileu ameriški izvedenec general Dawes, pozneje izvoljen za predsednika prvega izvedenskega odbora. Drugemu odboru predseduje Anglež Mac Kenna; (preds. celokupne rep. komisije je Francos Barthou, kakor znano). Drugi amer. izvedenec je Young. Dawes je v svojem nastopnem govoru takoj opozoril na sledeče: 1.) Evropa dere v pogin, če ne bo zmagal zdravi razum nad hujšakojnimi demagogi; 2.) v vsakem slučaju treba resnici pogumno pogledati v oči in jo priznati; 3.) Nemčija gospodarsko vedno bolj propada, kar vpliva na kredit vseh zaveznikov v Evropi; 4.) eksperti se ne bodo izjavili o pravnih zadevah zlasti ne glede Poruhra, marveč imajo nalogo izdelati načrt za stabilizacijo nemškega denarja in za uravnotežje nemškega budžeta; 5.) dober to ni dovoljeno, bi bilo prazno, če bi se govorilo o nemški plačilni moči. Bolnik mora ozdraviti šela, ko mu je življenje omogočeno.

II. Preiskava in njen izid.

V prvih dneh februarja je Berlin slovesno sprejel obe mednarodni izvedenski komisiji. Nemci so bili gotovi uspeha. Polagoma pa so voščili poteku izvedenske preiskave potihnil in pojavila se je mesto zmaganosti vznemirjenost. Štiri dni po dohodu izvedenske komisije je celokupno nemško novinstvo prenehalo z objavami o podrobnosti preiskave.

Pred tednom sta obe komisiji zapustili Berlin. V kratkem bo objavljeno zaključno komisijsko poročilo. Kakšno bo, se da že sedaj sklepati iz delnih poročil. Izgleda, da je komisija dognala, da je Nemčija 1921 in 1922 s sistematično inflacijo nalahkega rušila svojo marko. Dva dni po dohodu Dawesove komisije je Nemčija uvedla »Aufwertung der Hypothek«. Ta dekret daje vsem hipotekam od izpred inflacije vrednost 10 odst. nekdanje zlate vrednosti. Inflationsgewinnler mora davkarji odrajtati 12 odst. svojih dohodkov. Čl. II. § 10. tega dekreta pa obenem vsebuje goljufivo krado države, v kolikor se naša na razveljavljenje vsega notranjega državnega dolga: Država, dežele in občine ne bodo plačevale več kuponov, niti amortizaciji Tik ob prihodu ekspertov je Nemčija dalje uvedla samoupravo železnice in pošt (njihovega budžeta ne krije več država preko parlamenta), dnevno se odpravi še samo na Saškem 70 blagovnih vlakov, 1000 lokomotiv izven službe, nočni brzovlaki odpravljani razun malo izjem, tarifi 3. in 4. razreda

občutno povišani, 2. in 1. razreda se znižajo (1), tudi blagovni tarif se nekoliko zniža; oba zadnja ukrepa s ozir na mednarodni promet. Železnice se zadolžujejo samostojno, pri Angliji za nakup premoga, pri Rentenbank za industrijske nakupe, ravnotoliko na hipoteko; skupaj za 300 milijonov zlatih mark.

Slično avtonomijo je dobila pošta. S tem navideznim »avtonomiziranjem« je Nemčija spravila svoj budžet v navidezno ravnotežje, v zlatih markah pet in pol milijarde dohodkov napram nekaj nad pet milijonov stroškom, 182 milijonov zl. mark prebitka, za budžetno leto 1. aprila 1924. do 1. marca 1925. K temu pridejo še eksorbitantni davki in sila strogo njih iztirjavanje. Vse to pa seveda ni tista »Kraftleistung«, kajti država, ki anulira svoj notranji dolg in ki nima več drage armade niti drage morarice, pač pa uprav prav neprekoaljivo organizacijo produkcije in strojev ter ljudi — takšna država s temi fiskalnimi ukrepi samo prikriva pravo stanje. Nemčija je danes tam, kakor hrvaški ali vojvodinski židovski trgovci, ki se zadolži, poskrije blago, sežida ženi hišo, podpiše vsakemu menice, potem pa prijavljuje vanje pogodbo in ponudi upnikom 15 odst., češ, »več ne morem, nimam.« Pri tem je gotovo, da ima Nemčija cele zaklade deviz v inozemstvu.

V Berlinu je Dawesova komisija zasliševala strokovnjake, zastopnike agrokulture, sindikatov, bank, industrije, strokovnih organizacij, proučevala pogoje emisijske banke, pregledovala ogromen statističen material, konferirala, izkratka, delala je. Te dni je zapustila Berlin ob molku novinstva in pozdravljen je, v kolikor zahteva najnavadnejša uljudnost. Izgleda, da Nemci z rezultatom preiskave ne bodo zadovoljni. Francija zaupno pričakuje objavo podatkov te preiskave in se nadeja, da bo vsaj Amerika vsled preiskave zelo revdirala svoje stališče v reparacijskem vprašanju.

Preiskovalna komisija zaseda sedaj v Parizu in izdeluje zbrani material. V prvi vrsti bodo izvedenci objavili ukrepe, kojih izvršitev je potrebna, da se Nemčiji omogoči plačevanje reparacijskih dolgov:

1. Ustanovi se emisijška banka z zlato podlogo in krepko rezervno. Emisijška banka absorbira Rentenbanko.
2. Eksperti soglašajo v pogojih, pod katerimi se doseže ravnotežje nemškega budžeta.
3. Otvori se specialni reparacijski budžet.
4. Nemčija dobi moratorij, mora pa vsejedno nadaljevati z dajstvi v naravi.
5. Nemške železnice bi se vzele v zavezo za mednarodno posojilo okrog 10 milijard zlatih mark, kojih del se porabi za saniranje financ, del pa za takojšnje plačilo Franciji in Belgiji.
6. Ruhra ostane zasedena, zasedba se pa v mejnem in carinskem oziru znatno olajša.

Toliko se doslej v glavnem ve o dosedanjem delu preiskovalne komisije. Uradno izidi še niso znani. Vidi se pa eno: I Pariz I Bruselj z vidno radostjo zasledujeta delo izvedencev in potek preiskave; Newyork in London se čudita izidu pa ga odobravata; nemški monarhisti in reakcionarci že glasno izražajo svojo nevoljo, nemški demokrati pa odobravajo lojalno stališče Schachta proti Helfferichu, t. j. v bistvu odobravajo vsaj prvo zgornj naštetih točk. Znamenje, da je izvedenska komisija izvršila veliko in težko delo in da je dognala:

1. Nemčija je sama kriva svoje mizerije;

2. Nemčija pod gotovimi pogoji more in zato mora plačati svoj dolg.

Modrovanja in spori

Ljubljana, 23. februarja.

K načelnemu sporazumu šefov opozicije na osnovi Marinkovičevega projekta prinaša zagrebški »Obzor« komentar z nekaterimi svojeverstami opozorili: Radičeva stranka ni vključena v koalicio opozicijskih strank, pripravljena pa je, da jo podpre z vsemi silami. Radič je šel celo tako daleč, da ni odbil sodelovanja s Pribičevićem, samo da se vrže radikalna vlada. Ako Pribičević lojalno pristane na Marinkovičev projekt in se doseže skupni program opozicijskega bloka, je vendar parlamentarni uspeh še vedno odvisen od prihoda radičevcev v narodno skupščino. Ker »Obzor« smatra, da radičevci pred volitvami nikakor ne morejo odrediti v Beograd, ne vidi rešitve krize v sporazumu in ne ta, da bi mu bil ljubi odhod klerikalcev in Muslimanov iz parlamenta, nakar naj bi mesto z demokrati sklenili raje ožjo zvezo z radičevci. Tako pa po »Obzorovem« mnenju federalistični blok zgublja ne le moč, temveč tudi svoj razlog d' être. Klerikalci in muslimani ostanejo v parlamentu, in se vežejo s »srbsko« stranko, HRSS pa ostane izven koalicije in vztraja nadalje na svojem programu, ki se bistveno razlikuje od Marinkovičevega projekta! Ako pride do spora med demokrati in HRSS — insecenral ga bo že Pribičević — ostanejo na eni strani Hrvat, na drugi pa klerikalci, muslimani in demokrati, ki bi imeli večino ter bi blok naravno moral v prvi vrsti zastopati demokratske interese. Pravilna taktika federalistov bi torej bila, da je tudi HRSS stopila

v opozicijsko koalicio, ali pa, da so klerikalci in muslimani zapustili parlament. Ker pa bo samostojna grupacija opozicije brez HRSS v vsakem slučaju razpolagala s 100 glasovi in se bo proti njej dalo težko vladati, je Hrvatska Zjednica skušala uvrstiti kontakt HRSS s ostalimi federalističnimi strankami, osobito s muslimani; in to je rodilo vesti o fuziji Zjednice z HRSS, ki so osnovane le v toliko, da je šlo za poglabitev stikov in solidarnosti federalističnih elementov... Na osnovi te »Obzoreve« izjave vztrajajo »Novosti« pri svoji prvotni informaciji o fuziji Hrvatske Zjednice z Radičevom stranko in zavračajo »Hrvatov« demanti.

Zagreb je v petek protestiral proti »parolaciji« Hrvatske in proti rimskemu paktu. Vršla se je seja občinskega sveta in je frankovec dr. Prebeg v imenu večine prečital izjavo, ki po celotnem historijatu hrvatske državne samostojnosti in narodnih pravic, obseja izvedbo vidovdanske ustave in »ponižanje Zagreba«, ter natežljivo končuje: »Živi se zakopati ne damo, zdravi ne moremo trpeti, da se nas polagoma in sistematično skuša umikiti. Zato v tem času izjavlja zastopstvo svobodnega in kraljevskega (!) glavnega mesta Zagreba, da hrvatski narod ni in ne bo pristal na tako ureditev države, da še živi in da bo ob vseh nasiljih ostal zvest svoji »tišči« hrvatski državi in da bo zastavil vse svoje sile v složno delo za njegovo ponovno osvoboditev in ujediničenje. V tem delu bo kakor doslej prednjačilo glavno mesto Zagreb in njegov zastop.« Izjava je svedela vzbudila obilo genotja, zapela se je celo »Još Hrvatska...« in federalistični listi prinašajo entuziastično poročilo. Prednjači naravno »Jutarnji list«, ki je dan poprej v posebnem članku optimistično ugotavljal, da se življenje v Jugoslaviji pravzaprav pričenja dobro stabilizirati.

Beograjski tisk je bil te dni okupiran od Markovičeve razprave v parlamentu. Radikalni listi so se omejili na Markovičovo samoobrambo, ki jo priobčjuje v celoti. Kot dosledni in glavni bojni organ proti grupaciji opozicije nastopa »Samouprava«, ki v samozavesti radikalnega vladanja proglašala akcije demokratov za lahkomišelnost ali brezznamost, ter se vesel, da se opozicijske skupine skladajo kakor rogovi v vreči. Češ: Voja Veljković in Ljuba Davidović ne trpita Pribičevića že od avgusta 1922. dr. Korošec mrzi slovenske demokrate pod vodstvom famoznega dr. Žerjava, Spaho črta demokrate iz južne Srbije, hrvatski klerikalci pa Radiča ne morejo videti živga. Zato smatra opozicijski blok za »nezrelo koncepcijo«. Človek se le čudi, čemu tedaj toliko razburjenja v vseh »Samoupravnih« kolonah.

»Samoupravi« dobro odgovarja »Odjek«, češ mnogo koristnejše bi bilo, ako bi »S.« polasnila kaj n. pr. mislilo: Ljuba Jovanović in N. Petrović o. N. Pašću, Ninko Perić in M. Ranković o. Lazi Markoviću, Andra Stančić (bivši minister za promet) o Velizarju Jankoviću, vojvodinski radikal o ministru agrarne reforme Simonoviću, g. Simonović o vojvodinskih radikalih, Spalajković o Ninčiću in obratno itd. itd. In končno naj bi citirali zadnji politični članek Stojana Protića o Nikoli Pašču in tovariših.

Intrige proti demokratom in opozicijskemu bloku zavrača zelo odločno službeni organ demokratskega kluba »Demokratija«, ki objavlja sledeči komentar:

»V svoji 947. številki so priobčile »Novosti« nekoliko beležk o »koaliciji radikalcev in demokratov« o »nesporazumu«, o »pogajanjih g. Pribičevića z radikalci«. Vse te beležke, ki so mogle priti samo iz popolne neobveščenosti tega lista, dementiramo kategorično: I. Ni res da g. Pribičević ali katerisibodi član demokratskega poslanskega kluba, ali kdorsibodi »oblaščan od demokratske stranke vodi pogajanja z radikalci o koalicio.

2. Ni res, da je povodom govorov in glasovanja v narodni skupščini o sporazumu z Italijo bilo kakršnesibodi razdvojenosti med demokratskimi poslanci. Vsi so oni govorili in glasovali tako, kakor je demokratski klub soglasno sklenil.

3. Lekcije, ki se dajejo v omenjeni številki demokratski stranki in g. Davidoviću, pričajo samo o politični neuvrednosti dotičnega lista. Razun tega nimajo »Novosti« nobene pravice mešati se v notranje odnose v demokratski stranki, ki jih pri tem še napaka predstavljajo.

Politične beležke

+ SKS in učiteljstvo. V odgovor na napad predzadnjega »Kmetijskega lista« prinaša »Učiteljski tovariš« tehten članek pod gornjim naslovom. Ugotavlja, da je SKS zgrešila isto taktično napako, kakor pred njo vse one napredne stranke, ki so v učiteljstvo zle vedne le svojeja političnega eksponenta, priganjača in agitatorja, niso ga pa podpirale pri prosvetnem delovanju med narodom. Kadar je sledila katastrofa, je bilo vsega poraza krivo — učiteljstvo. Politično probujanje mas lahko doživi z zdravim idejo lep uspeh, kar je dokazala SKS po prevaru; toda trajen ta uspeh ne ostane, če ne temelji na smotrenem gospodarskem in prosvetnem delovanju, ki le sebi namen, ne pa sredstvo le političnim smotrom: to je dokazal nadaljnji razvoj SKS. Temeljna razlika in razumevanje s hipnim uspe-

KINO „MATICA“

Samo 3 dni!

25., 26., 27. t. m.

Danes
zadnji dan!

Senzacija nad senzacijo!

SENZACIJA

dnevnik Harber City Gazette

Senzacionalni pustolovski roman

v 7 dejanjih

Kolosalno vratolomno sceno

BORIS GODUNOV

hom in delovanjem — v negativno smer, ta proces je SKS prinesel poraz, ne pa učiteljstvo. »U. T.« podpira svoja izvajanja s frapantnimi dokazi, da so kmetijski sledili od klerikalcev vsajenim instinktom mase proti šoli, posluševali se demagogije proti šoli in učiteljstvu. Da, celo učiteljem, ki so delovali za SKS, so podkurili ob nekih volitvah z lepaki: »Če hočete, da se polovica učiteljev odpravi, ki jih je preveč, vrzite kroglico v skatlo SKS, da vam ne bo treba toliko davka plačevati za gospodo, ki ima mastno plačo, dela pa cel teden niti toliko, kakor ti ubogi kmet en sam dan!... Dejstva govore, zato je »Učiteljski tovariš« povedal, kar je bilo treba slišati i samostojnim generalom i drugim.

+ Ironija usode. »Nova Pravda« piše: »Ironija usode manualnega in duševnega delavca je, če sedi skupno pri eni politični mizi z veleposelnikom, tovarnarjem, bankirjem!« Res ironija usode je, da sedi g. Ivan Deržić, ki se gerira kot vodja proletarcev pri eni politični mizi z veleposelnikom in tovarnarjem Lenarčičem in bankirjem dr. Sajovicem. Vsi ti spadajo v eno fronto, zato so tudi skupaj sedli okoli politične mize »Jadranske banke«. O »buržuji«, ki izdajajo tudi »Narodni dnevnik«, piše »Nova Pravda«, da so pretrgali vse duševne vezi z narodom. Za narod so izgubljeni. Sramujejo se proletarcev, celo svoje matere. Piljili so na zgodovino svojega naroda, ki ga poznajo samo še takrat, kadar ga izkoriščajo. Naloga narodnega socializma je, da vzgoji narod za socializacijo proizvajalnih sredstev. Zato vidimo, da bo »Zvezna tiskarna«, kateri so naprtili »Narodni dnevnik«, »Novo Pravdo«, »Kmetijski list« in »Radikalni Glasnik« kmalu »socializirana«. Ali ni to vse zares ironija usode?

+ Kaj se godi po svetu? vprašuje klerikalna »Goriška Straža« in pod tem razpravlja o ničemer drugem kakor o samem opozicijskem bloku. Podrobno se peča z Marinkovičevim načrtom in prihaja do zaključka, da se načrt v bistvenih točkah popolnoma ujema s programom SLS. A zakaj se ni še ustanovil opozicijski blok? Zato, pravi »G Str.«, ker Marinkovičev načrt še ni popolnoma zmagal v Demokratski stranki. Svetozar Pribičević se upira, ter zagovarja zvezo z radikalci in ne z avtonomisti. Četudi je Pribičević v manjšini se Korošec in Spaho bojata, da bi se položaj lahko nemudoma zasuknil in bi energični in zviti Pribičević zopet prišel na površje. Njegovemu vplivu se je tudi zahvaliti, da Marinkovičev projekt »še ni vpisan na program DS«. Doslej je bil sprejet samo od večine demokratskih poslancev. Zato gre politika Koroščeva za tem, da postane Marinkovičev načrt program stranke in da se Pribičević trajno in nepovratno potisne v ozadje, da ostane vekoma neškodljiv! Ključ v rokah ima pa Radič, ki mora v parlament poslati svojo pomoč. Je za časa svoje odsotnosti postal popustljiv in zato — končuje »Goriška Straža« — lahko trdimo, da je bilo Radičev potovanje v inozemstvo morda pravi blagoslov zanj, za Hrvate in za vso Jugoslavijo... Mali Morici!

+ Kdo jim še verjame? Po milosti »Zvezne tiskarne« Jadranske banke glasilo slovenskih »ta plavih« feldcagmajstrov »Nova Pravda« piše o »režimski brezvestnosti« napram delavstvu ter o mizeriji »žalnih nameščencev, ki jo imajo radikalci na vesti. Kaka farbarija dokazuje in uradništva je to, najbolje dokazuje, da se isti feldcagmajstri, ki pišejo v »Novo Pravdo« enkrat na teden, pehajo šestkrat na teden kako bi v »Narodnem dnevniku« zagovarjali zloglasni radikalni režim, z katerim so tam celo napisali, da »isti program kakor narodno socialistična stranka. Taktika radikalnih eksponentov gre za tem, da na zviti »hinavski način poradišijo še zadnje ostanke« NSS. Moral bi biti isti delavec in tisti uradnik, ki bi ljubljanskim feldcagmajstrom še kaj verjel, udarjen z največjo slepoto.

+ Kako bi izgledala klerikalna avtonomija Slovenije? Po občinskih volitvah na jesenšnjem smo v našem listu poročali, da so klerikalci provzročili razveljavljenje socialistične kandidatske liste. »Slovenec« je nato parkrat lagal in podikal razveljavljenje neimenovanemu pristahu JDS. Sedaj je zadeva docela pojasnjena in klerikalni tisk ponovno postavljen na laž. V »Napreju« pojasnjuje g. Jernej Petič iz Jesenic št. 42, ki je dal neposredni povod za razveljavljenje socialistične liste, kako se je stvar dogajala. V daljši izjavi pojasnjuje kako je pod pritiskom tamošnjega kaplana Pivka ter »radi bojazni pred sugestijo in vsiljivostjo duhovščine« šel z omenjenim kaplanom v Radovljico na okrajno glavarstvo ter tamkaj tajili svoj podpis na kandidatski listi. On pravi, da se iz »neznane bojazni pred duhovščino ni mogel odločiti, da pove resnico, da je listo podpi-

sals. Sodrugi Kovačič je priča, da je Jernej Petič vprčil njega kandidatsko listo SSJ podpisal po vseh predpilih zakona — Gorenji slučaj v bengalski luči pokazuje moralo katoliške duhovščine, ki se, kakor videti, ne straši nobenega sredstva v dosegu svojih političnih namenov. Ako se upajo klerikalci že danes tako nastopati, kakor je to storil kaplan Pivk, potem si lahko predstavljamo kaj bi šela počeli, ako bi imeli v Sloveniji svojo klerikalno avtonomijo. Pa se še dobe kratkovidneži, ki drve za klerikalnim avtonomističnimi gesli in se siromaki ne zavedajo, da drve v svojo lastno nesrečo. Tudi ne smemo prezreti, da se je posrečilo kaplanu Pivku ustrahovati socialistista in to na Jesenicah. Kaj šele trpe ljudje pod nasiljem kaplanov in župnikov po hribovskih vaseh, kjer nimajo neposredne zaščite in zaslonbe pred katoliškimi izsiljevalci. Reči moramo, da so pravi junaki napredni ljudje v takih krajih in kdor zna ceniti njihovo junaštvo, je dolžan vse storiti, da klerikalna drvesa ne bodo zrastle do nebes. Ni dvoma, da klerikalci kilčejo po avtonomiji Slovenije samo zato, ker računajo, da bodo potem z lahkoto in brezobzirno zadušili vsak svoboden pojav med našim ljudstvom.

Iz demokratske stranke

Okrajni sestanek JDS. za okraj Litija je danes v nedeljo ob 2. popoldne. Vabljeni delegati naj se ga točno in zanesljivo udeležijo.

Po svetu

— Pokojnina za vdove na Angliškem. Angleška vlada se je z vsemo lotila udeleževanju svojega socialnega programa. Tako je stavlil poslanec delavske stranke Dukes na petkovi seji parlamenta predlog, naj se vsem vdovam, ki imajo otroke, in vsem materam, ki se zaradi nesposobnosti za delo ne morejo preživljati, izplača državna pokojnina, da se jim omogoči primerna vzgoja otrok. Po cenitvi poslanca Dukesja bi bilo potrebno letno za to 20 milijonov funtov. Zakladni kancelar Snowden je izjavil, da se vlada kljub težavnemu finančnemu položaju popolnoma strinja s tem prireditim predlogom. Ker so se tudi zastopniki obeh drugih strank izrekli zanj, je bil predlog sprejet.

— Pogajanja med Vatikanom in Rumunijo za sklenitev konkordata se bližajo, kakor poročajo bukreški listi, za ključku in se vrše deloma v Rimu, deloma v Bukarešti. Vprašanje konkordata bo približno istočasno z novim cerkvenim zakonom urejeno na podlagi nove ustave. Konkordat se tiče dva in pol milijona katoliške manjšine in dveh milijonov grško-katoliških Rumunov. Rumunska vlada stoji na stališču, da Vatikan v Novi Rumuniji ne more imeti enakih pravic kakor v bivši avstro-ogrski monarhiji in da pravice katoliške cerkve nikakor ne smejo ovirati pred pravice državne grško-pravoslavne cerkve.

— Španska fašistovska diktatura v svoji nasilnosti še prekaša ono, ki jo je uvedel v Italiji Mussolini in se vedno bolj bliža vzgledu, ki so ga dali madžarski oligarhi s svojim belim terorjem. V nedeljo je bilo v madridskem zavodu »Athenaeum« neko predavanje, po katerem so v debati padale tudi kritične opazke proti današnjemu režimu. Vlada direktorij je v pondeljek promptno sklenil, »Athenaeum« zapreti in zapleniti. Istočasno je sklenil izgnati iz Madrida voditelja socialistične stranke, prof. Unamuno in mu prepovedati naselitev sploh v vsakem večjem mestu, kjer bi mogel priti v stik z delavskimi masami.

— Rašinov fond. V pondeljek ob obletnici prvega češkega finančnega ministra dr. A. Rašina je imel kuratorij Rašinevega fonda ustanovno sejo. Predsednik kuratorija, finančni minister list. Bogdan Bečka je otvoril sejo in izjavil, da je dala mučeniška smrt dr. Rašina prezidentu republike dr. Masaryku vzbudilo za velikodušen čin, za ustanovitve fonda v trajni spomin na prvega finančnega ministra češkoslovske republike dr. Rašina. Gospod prezident je daroval 1.000.000 Kč v svrhu podpor znanstvenega študija in delovanja v finančni stroki. Tudi vlada je prispevala v Rašinov fond 1.000.000 Kč, tako da znaša imetje fonda 2.000.000 Kč. Pravila tega fonda, ki jih je podpisal prezident Masaryk dne 26. aprila 1923, določajo način in višino ustanov in fondovega premoženja ter sestavo kuratorija, ki upravlja imetje fonda in deli podpore. Predsednik kuratorija je predlaga ustanovno listino, ki so jo nato podpisali vsi člani kuratorija. S tem je stopil »Rašinov fond« v pravno veljavnost.

Naši kraji in ljudje

Tisočletnica hrvatskega kraljestva

Leta 1925. preteče tisoč let, kar se je Tomislav, knez Hrvatske, oklical za kralja.

S proklamiranjem kraljestva je hotel vladar Hrvatske slovesno manifestirati popolno svobodo in neodvisnost države. Kajti le malo poprej so morali biti Hrvati še priznavati nad seboj oblast Frankov in biti njih vazal. Vendar so se koncem IX. stoletja srečno umotali iz odvisnosti in se znali odločiti tudi vplivu Bizantinov.

Toda baš tedaj je prihrula madžarska vbra; divje Arpadovo ljudstvo je poredilo črno ravan ob srednjem Dunavu in začelo s svojimi reparskimi napadi ogrožati sosedne države. Baš Tomislavu gre za slavo, da je ne samo varoval svoj zemljo pred Madžari, ampak da je celo združil obe tedanji vladski državi, primorsko in posavsko, v celoto in na ta način položil temelji Hrvatske, segajoči od Jadrana do Drave.

Pa še druge nevarnosti je Tomislav srečno odpravil svojo zemljo. Svoje sosedne sosede so takrat ogrožali Bolgari, v oni dobi še vedno napoli Monroli, stremeli pod svojimi vladarjem kmeonom za tem, da spravijo vse balkanski polotok pod svojo oblast. Skupna nevarnost je privedla v priateljstvo zvezo in skupno obrambo Hrvate in Srbe; Tomislav je dal zalet srbskim knezom in je na svojih mejah zamagovito odbil napade bolgarskih trum.

In še tretje je bil uspeh Tomislavov. Dalmatinska mesta, tedaj povsem hrvaštva in slovanstva, poseljena z Romani, ostanki iz dobe rimskega gospodarstva, so pripadala oblasti še vedno močnega bizantinskega cesarja. Tomislav je dosegel, da mu jih je Bizant izročil v upravo, s čimer je Hrvatska posedla zadnji del svojega jadranskega obrežja.

Po teh uspehih, ko se je mogel v polni meri uveljaviti v politiki kot popolnoma samostojen, nezavisen in priložno močan vladar, je smatral Tomislav za primerno, da povzdigne svojo državo v kraljevino in da s kraljevskim naslovom na zunaj izraza svoj moč.

V jugoslovanskem svetu so se v tisti dobi formirale šteje male države, iz katerih so se potem razvile močnejše države. Hrvatska je bila ena izmed njih, njeni uspehi so bili tudi uspehi cele države.

Za proslavo tisočletnice hrvatskega kraljestva se delajo velike priprave. Kakor ni drugače pričakovati, hočejo nekateri tej obletnici dati prav posebno pomen, češ da je posebno hrvaško kraljestvo obstajalo tisoč let neprekinjeno in slavno in da tudi danes še obstoja takorekoč. Poznamo romantično politično pojmovanje hrvaškega pravaštva, zato seveda razumejo njegova pretiravanja. O neprekinjenem obstoju posebnega kraljestva se je potratilo že preveč besed in papirja, zato je dovolj, če se omejimo le na konstatacijo, da je tradicija samostojnega kraljestva res mnogo pripomočla k probudi in populariziranju narodne zavesti med Hrvati, zavedla pa jih je žal tudi v neresnično pojmovanje stvari in dogodkov. Jugoslovanski nacionalizem spoštuje in časti vse hrvatske tvorbe, ki so v katerem koli delu narodnega ozemlja nastopali kot pozitivna sila v dobro celoti ali njezini posamični delom, smatrajoč seve-

da, da je naša sedanja kraljevina pravi dedič tudi Tomislavovega dela. In v tem smislu se tudi mi s spoštovanjem spominjamo dogodkov izpred tisoč let.

Ptujski občinski svet

Ptuj, 23. februarja.

Na današnji seji občinskega sveta je bila med drugim na dnevnem redu tudi volitev novega podžupana, ker je dosedanj podžupan Šegula (soc.) odločil podžupanstvo. Njegov korak je posledica zadnjih socialističnih shodov. Socialisti so namreč že pripravljali za bodoče volitve in bi se radi otresli vauke odgovornosti. Občinski svet odstopa podžupana Šegule, ker ni mogel navesti nobenega tehnega vzroka, ni vzel na znanje.

Bivši župan Lozinšek je na seji nepričakovano prišel s predlogom, da naj se znižajo mesarjem pristojbine v klavnicah. Občinski svet se je postavil na stališče, da nima ničesar proti temu, samo da predlagatelj obenem pove, na kak način naj se potem krije tozadevni primanjkljaj v proračunu? Ker pa Lozinšek na to ni niti mislil, ampak stavljal svoj predlog samo v agitacijske namene, je bil ta zavrnjen.

Iz centrale delavske zavarovalnice

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je imelo sejo v torek in sredo preteklega tedna. Razpravljalo se je med drugim o bolniški blagajni trgovskega društva »Merkur« v Zagrebu, čegar pravila kažejo, da eno leto pri ministrstvu. Merkur se baje upira prošnji na celo državo; vsled tega je njegov nadaljnji obstoj negotov.

Nomeščenci O. ur. v Zagrebu so prosili, da bi se jim dovolile postranske službe. Ravnateljstvo je to prošnjo soglasno zavrnilo z ozirom na to, da je v Zagrebu že sedaj 15.000 brezposelnih. V razpravi je bil dalje službeni pravilnik za zdravstvene. Odločeno je bila svobodna izbira zdravnikov, sklenilo se je nastaviti zdravniške pogodbeno. Dopolnjevala se bodo mesta v smislu predlogov zdravnikov. Za končno rešitev zadeve bo sestavil predlog upravni odbor.

Ministrstvo za socialno politiko je zahtevalo, da da Osrednji urad ves razpoložljivi kapital na razpolago državni hipotekarni banki. Temu nalogu pa Osrednji urad pravi, da ne more ustreči, ker še ni sprovedena bilanca in ni ugotovljen razpoložljivi kapital in mora biti vrhuta po statutu gotov del imobiliziran v bolnicah, zdraviliščih itd.

Iz službe je odpuščen zdravnik dr. Gross v Karlovcu radi pogrešk in oškodovanja zavoda.

Tudi predlog ljubljanskega Okrožnega urada glede sistemiziranja in prevedenja uslužbencev je bil v razpravi. Centralno ravnateljstvo predloga ravnateljstva ljubljanskega Okrožnega urada ni sprejelo, marveč mu ga je sklenilo vrniti v Ljubljano v ponovno sklepanje. Tudi pri okrožnih uradih v Mostaru, Belovarju, Subotici, Vrhu in Beogradu pravda se ni sklenjena, ker blagajne niso še urejene.

V lastnem grobu se zadušil

V Ospu na Primorskem se je te dni pripetil kaj nenavaden način samomora. Nek mladenič iz vasi Hrovatini blizu Ospa si je sklenil končati življenje. Morda ga je mučila ljubezen, ali pa je bil sit vsega na tem svetu. Sel je torej, vzel do-

ma majhno ognjišče za sladko ogled ter se odpravil v bližnji gozd. Tam si je izkopal grob. Našel je tudi primerno ploščo iz kamna, s katero je sklenil pokriti jamo. Ko je bila ta dovolj globoka, je legel v zemljo, poveznil ploščo čez odprtino in zamazal razpoke s ilovico. Nato je prižgal sladko ogled ter se v njegovem plinu zadušil.

O mladeniču ni bilo ne duha ne sluha. Iskali so ga povsod brez uspeha. Prilika pa je nanesla, da je neki kmet iz Ospa izgubil osla in da je razposlal na vse strani svoje ljudi, da mu živijo poiščejo. Tudi kmetov sin je šel na iskanje. Čez polje grede je prišel mimo gozdičevega roba, kjer se je spotaknil na ploščatem kamnu. Ko je vstal, je videl, da leži na tleh lopata, poleg nje pa kup sveže prevrčene zemlje. Pant je privzdignil ploščo, prestrašeno zakričal in jel bežati. V jami pod kamnom je namreč ležal mladenič, katerega so že več dni iskali, mrtev. Poleg njega je bila posoda z ostanki sladkega ogleda.

Kmalu se je vest o samomoru nesrečnega Hrovatinca raznesla daleč naokoli. Prišla je sodna komisija, ki je o dogodku

sestavila zapisnik. Originalen način samomora je zbudil v Hrovatini, Ospu in okolici mnogo pozornosti in vsakovrstne govorice. Ljudje menijo, da je bil Hrovatinec, ki se je odločil umreti na opisani način, blazen. Pravijo tudi, da se je že več časa pred svojo smrtjo obnašal zelo čudsko, iz česar se lahko sklepa, da ni bil popolnoma na čistem s pametjo.

Dopisi

SKOFJALOKA. Na svojem svetovnem potovanju poseti danes teden Sokolski dom visok gost, princ Karneval iz sedme dežele. Mudil se bo le eno noč v Skofjiloki, nakar odpotuje — po dnevem odpočitku — nazaj v svojo deželo. Princ bo obdan od sijajnega spremlstva. Sokol priredi njemu na čast veliko maskarado. Za dostojen sprejem visokega in skrajno dobrodošlega gosta se vrše velike priprave. Ze itak elegantni prostori Sokolskega doma bodo to noč še posebej okrašeni. Visoki princ pa nazaranja, da za to noč opusti špansko etiketo svojega dvora, ker se hoče sicer na strogo dostojen način vendar prav po domače pozabavati. Za pogostitev se bo serviralo najboljšo vino iz jutranjih dežel ter prigrizavalo marcipan

Tridesetletnica procesa češke Omladine

Proti oficijelni češki oportunistični politiki je pričela v devetdesetih letih na Češkem energična reakcija napredne omladine. Organizacija mladih ljudi, v kateri so sodelovali zlasti dijaki in delavci, si je postavila cilj, da z vsemi sredstvi poglobi v narodu čut, da Avstrija ne more nikdar biti njegova prava domovina ter med ljudstvom razširi idejo odpora proti vsemu, kar prihaja od Habsburgov. Zato je pokret imel na zunaj predvsem anti-militarističen značaj, bil pa je revolucionaren tudi v socialnem in kulturnem pogledu.

Voditelji »Omladine« so bili sedanji senator V. Klofač, umorjeni minister dr. A. Rašin, urednik A. Hajn in Ant. Čížek. Končno so avstrijske oblasti udarile s pestjo. Prišlo je veliko preganjanje češke Omladine, glavni njeni propagatorji so bili aretirani in prišel je velik proces, ki je prvič prikazal svetu irendentistične sile češkega naroda.

Proces se je vlekkel pet tednov, od 15. januarja do 21. februarja 1894 in je torej v četrtek poteklo trideset let odkar je bila izrečena obsodba. Potek procesa je bil zelo buren in je dosegel svoj vrhunec v viharnih prizorih, pri katerih so se obtoženci odrekli celo zagovornikom. Od teh dolgih petih tednov, polnih napetosti, je trajala razprava 29 dni, 3 dni se je sodišče posvetovalo o razsodbi. Izmed 78 prvotno obtoženih je eden — Mrva — pred razpravo umrl, proti drugemu — Friču — je bilo postopanje zaradi bolezni odloženo, eden Emil Hoch, ki je zbežal med tem v Francijo in vstopil v tujsko legijo, je bil obsojen in contumaciam, 8 jih je bilo oproščenih, 68 — vstevši Hocha, ki je bil obsojen na 14 mesecev težke ječe — jih je bilo obsojenih v celam na 96 let, 2 meseca in 28 dni. 8 obsodb je bilo zaradi zločina veleizdaje, 8 zaradi razžaljenja cesarja, 64 zaradi tajnega združevanja, 4 zaradi javnega nasilja, 1 zaradi navajanja k temu zlo-

Senator Vaclav Klofač.

monstracija. Ko se je množica razšla, so policijski organi nabrali po trgu in ulicah 96 »velezdajniških listkov«, hektografi-ranih ali pa pisanih z modrim in rdečim svinčnikom. V zvezi s številnimi demonstracijami v zadnjih dveh letih, ki so dosegle svoj višek v burnih in krvavih spo-

padih s policijo pri Olšanih in Strašnicah, in s skoro vsak dan se ponavljajočimi odpori proti državi in dinastiji (pomazali so orličke, prebarvali z železnim lakom razne c. k. in nemške napise, privezali sramotno vrv okrog vratu sohe Franca Jožefa) je skonstruirala policija in sodnja historija tajnega društva, katerega obsodba je vzbudila pozornost daleč za mejami.

V resnici je bil sojen in obsojen duh odpora, ki se je od slavnih opozicijskih volitev leta 1889. zopet burno pojavil na Češkem in ki so ga skušali zatreti s persekucijami, z izjemnim stanjem v Pragi in okolici, z ustvaritvijo opozicijskega tiska, s preventivno cenzuro itd.

Ze takrat, dne 21. februarja 1894, je Praga spoznavala, da gre za zlomitve odpora celega naroda, ter je tajno in javno izražala sočutje z žrtvami. V velikih množicah so čakali ljudje razsodbe pred sodnim poslopjem. Močan oddelek straže je zaprl Karlov trg in legitimacije so pregledovali tako natančno in strogo, da se je moral legitimirati celo predsednik deželnega kazenskega sodišča Procházka. Modniki so bili polni jetniških paznikov, v veži je stalo 10 orožnikov z nasajenimi bajoneti. In ko so malo pred pol enajsto uro zapuščali prvi obsojenci sodno poslopje, so se zbirale množice okoli njih, razjarjene, toda molčeče...

Takratni prvi »omladinci« so pozneje skoraj vsi igrali v češkem političnem življenju važne in vodilne vloge. Stirje odlični voditelji onega revolucionarnega pokreta so umrli. Njih slike objavljamo danes, zajedno s portretom najodličnejšega današnjega predstavnika one junaske dobe češke omladine senatorja V. J. Klofača.

Češki narod se te dni spominja svojih Omladinov z novo ljubeznijo in češke novine jim posvečajo obširne članke.

Karl Sokol

Ant. Čížek

Pravoslav Vesely

Dr. Al. Rašin

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Nedelja, 24. ob 15.: »Mogočni prstan«. Znižane cene. Izv. Ob 20.: »Osma žena«. Izv.

Ponedeljek, 25.: »Beneški trgovci«. B. Turek, 26.: Zaprt.

Sreda, 27.: »Othello«. A. Četrtek, 28.: Tri maske, Smešne proclo-jeze, Priljudni komisar. D.

Petek, 29.: »Beneški trgovci«. C. Sobota, 1. ob 15.: »Mogočni prstan«. Dijaška predstava. Izv.

Ljubljanska opera.

Nedelja, 24. ob 15.: »Mignon«, Znižane cene. Izv.

Ponedeljek, 25.: Zaprt.

Turek, 26.: Zaprt.

Sreda, 27.: »Traviata«. F. Četrtek, 28.: Zaprt. (Generalna vaja).

Petek, 29.: »Traviata«. E.

Šentjakovski oder v Ljubljani.

Nedelja, 24.: »Vražji Rudi«.

Celjsko gledališče.

Turek, 26.: »Mamzelle Nitouche«. B.

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 24.: ob 15.: »Mogočni prstan«. Izv. Ob 20.: »Lumpaci-vagabundi«. Izv. Kuponi.

Mariborsko marionetno gledališče.

(Narodni dom.)

Nedelja, 24. ob 15.: »Faust«.

Smetanova proslava v Ljubljani

Ves kulturni svet praznuje v nedeljo 2. marca stoletnico rojstva enega največjih slovanskih glasbenih velikanov, očeta nesmrtnih narodnih oper »Prodane neveste«, slavnega Čeha Bedřicha Smetane. Spominjska slavnost se bo ob tej priliki vršila tudi v Ljubljani.

V soboto 1. marca zvečer se poje v ljubljanskem opernem gledališču opera »Poljub« kot slavnostna predstava. Istotako bo slavnostna predstava naslednjega dne, 2. marca. Peta se bo nepozabna, prekrasna, vedno nova »Prodane neveste«. Obe operi se med tednom ponovita; »Prodane neveste« se uprizarji kot ljudska in dijaška predstava ter bo združena s kratkim predavanjem o skladatelju.

Izmed Smetanovih oper so se pela dosedaj na ljubljanskem odru štiri dela: »Prodane neveste«, »Dalibor«, »Tajnost« in »Poljub«. Premijera »Poljuba« je bila približno pred 28 leti. Po dolgem času pride opera zopet na naš repertoar in bo podana kakor se spodobi ob tako znamenitem jubileju njenega duševnega očeta.

Stoletnica Smetane pa se bo praznovala tudi izven gledališkega odra. »Zveza godbenikov za Slovenijo« se oddolži spominu na velikega komponista s simfoničnim koncertom, na katerem se bo izvajal Smetanov ciklus »Ma vlast« (Moja domovina). »Glasbena Matica« v Ljubljani pa priredi

za gojence glasbene šole in konservatorija izrpano predavanje o geniju Smetani. Predavanje je prevzel ravnatelj ljubljanskega muzeja dr. Jos. Mantuan. Dalje se je upošteval Smetanov jubilej tudi v koncertnih predavanjih prof. Jeraja za mladino. Vršila se bo posebna produkcija, ki bo posvečena izvajanju Smetanovih skladb in ki bo pojasnila Smetanovo življenje in delo na podlagi skriptičnih slik.

Tako bo Smetanova proslava častna za Ljubljano in ves slovanski narod, ki čuti veličino očeta »Prodane neveste« prav tako kakor naši severni bratje Čehi.

Celjsko gledališče

V petek dne 22. t. m. se je vršila v celjskem mestnem gledališču poldeseta predstava v tekoči sezoni. Prvič je slovensko Celje doživelo to visoko število predstav in ta jubilej tihega in skromnega, a tem važnejšega kulturnega dela v Muzinem hramu. V celjski Citalnici in v Pevskem društvu so celjski rodoljubi orali trdo ločino dramatične umetnosti, ki se je v Dramatičnem društvu izpopolnjevala od leta do leta ter se po preobratu preselila v svojo lastno poslopje, kjer se pod tujim režimom ni smela izpregovoriti slovenska beseda. Koliko pozitivnega dela je vršila na gledaliških deskah dolga vrsta poštovovalnih igralci in igralcev, da se je povzdignilo celjsko gledališče na isto višino, na kateri ga vidimo danes pri delu za kulturno povzdigo svojega naroda. Težko in dostikrat tudi nevaležno delo nepoklicanih igralcev more pravilno ceniti le tisti, ki je tudi še sam poskusil svojo sročno na gledališkem

odru. Tem hvaležnejši morajo biti Celjani vsem številnim prijateljem muze, ki so se v preteklosti posvetili dramatični umetnosti in onim, ki še danes v dobi splošnega brezdelja in kritičizma s tako velikim veseljem do dobre stvari vztrajajo na svojih mestih.

Nonavaden slučaj je bil, da se je določila premijera prve operete v celjskem gledališču kot 50. predstava v sezoni. »Mamzelle Nitouche« je napolnila gledališče do zadnjega kotlička. Opereto je dirigiral ravnatelj Glasbene Matice v Sanci, nastopile pa so najboljše domače mošči. Uspeh predstave, na katero se še povrnemo, je bil radi tega popoln.

V torek, dne 26. t. m. se vrši repriza z B.

Prva predstava Hudožestvenikov v Beogradu je bila v petek zvečer. Ruski umetniki so igrali Čehova »Strička Vanjo«. Uspeh je bil veliki, navdušenje za umetnike nepopisno. Predstavi sta prisostvovala tudi kralj in kraljica ter vsi člani vladarske hiše.

Nova hrvatska drama. Uprava Narodnega gledališča v Zagrebu je sprejela v svoj dramski repertoar komad »Zrinjski«, katerega je napisal Tito Strozzi. Drama obsega devet slik. Njena premijera bo letos 30. aprila, na obletnico mučeniške smrti Zrinjskega in Frankopana.

Ivo Vojnović v zagrebškem gledališču. Te dni je pesnik in dramatik Ivo Vojnović v zagrebškem gledališču čital svoje zadnje dramsko delo »Maskarade ispod kuplja« (Maskarade na podstrežju). Recital je vzorno, toda pred pičo publiko. Predavanje je bilo nekaj izrednega radi

čistega dubrovniškega naglasa, v katerem leži velika skrivnost Vojnovićevega dela. Kakor znano, so se »Maskarade« uprizarile v Pragi. Naša gledališča jim menda še ne bodo kos tako kmalu. — Paš pa se zagrebška drama pripravlja na uprizaritev Vojnovićeve »Imperatrix«, ki pride na oder baje tekot prihodnjega meseca.

Smetanova proslava v Splitu. Narodno gledališče v Splitu proslavi Smetanovo stoletnico s »Prodano nevesto« in s koncertom pevskega društva »Zvonimir«.

Jugoslovanska baladna drama v poljskem tisku. Pisateljica Kamila Lucerna je priobčila v poljski gledališki reviji »Zyco teatr« sestanek o jugoslovanski baladni drami. Članek je zelo informativen in bo služil v orientacijo vsem, ki le po vršno poznajo našo narodno pesem.

Smetanova turneja praške filharmonije po Českoslovaški. V spomin na stoletnico Smetanovega rojstva priredi češka filharmonija v Pragi glasbeno turnejo po republikah. Koncertirala bo: meseca aprila v Kutni gori, Časlavu, Pardubicah, Litomšlu; meseca maja v Nitrí, Bratislavi, Iglavi, Taboru, Pisku, Budjevicah, Klatovju, Rakovniku, Turnovi, Kraljevem Dvoru, Jičnu, Novem Bydžavu, Jaromiru in Nahođu in drugod. Tako bo imela češkoslovaška republika v celoti priliko spoznati simfonična dela velikega Smetane.

Poljska proslava skladatelja Smetane. »Teatr Wielki« v Lvovu proslavi Smetanovo stoletnico s »Prodano nevesto« in simfoničnim koncertom, na katerem se bodo izvajale najznačilnejše Smetanove skladbe.

Domače vesti

REMINISCENCA.

Očitam v beograjskih listih: Te dni obhaja dvajsetletnico neki dokument, ki predstavlja danes zgodovinsko vrednost.

To je kabinet-fotografija Laze Markovića s široko razvitim »Odjekom« v roki. (Odjek je bil glasilo samostojcev, ki so se nahajali v najostrejši borbi proti radikalizmu.)

Bilo je to v času, ko se je mladi državni študent za študije v inozemstvu bal, da ne bi zadostno pokazal privrženosti svojemu protektorju Jaši Prodancu, tedanjemu voditelju protiradikalne opozicije.

Ali ima Laza Marković še to fotografijo?

V vsakem slučaju, na mlzi je nima. In »Odjeka« seveda tudi ne.

M. A. C.

* Novi ravnatelj zavoda sv. Jeronima. Za ravnatelja zavoda sv. Jeronima v Rimu je imenovan Italijan mgr. Giovanni Biasiotti, kar je v narodnih krogih izzvalo mnogo ogorčenja. Splošno se je mislilo, da bo za ravnatelja zavoda imenovan ne samo naš državljani, ampak tudi Jugoslovani. Sv. oče je tu zopet pokazal svojo naklonjenost do Jugoslovancev. Krivda zadane seveda tudi našo vlado, ker se za zadevo ni odločno zavzela.

* Hilen. Danes, dne 24. t. m. se je poročil v Vurbergu pri Ptuj medicinar g. Janko Peče in gospe Danica Zmrzljakova. — Poročil se je železniški uradnik g. Anton Derenda iz Zverinjskega gosposkega Tonko Novak, hčerko veletrgovca s konji, Gašparja Novaka. — Znani mlinar na Marofu, g. Anton Gebec se je poročil s gđ. Frančiško Deranič, hčerko veleposelstnika in lončarja Blaža Deraniča iz Starega grada. Obilo sreče!

* Smrtna kosa. — V javni bolnici v Krškem je umrl 22. t. m. posestnik Fran Rožane iz Dol pri Leskovcu. Zapušča vdovo s tremi neprekosljivimi otroci. — V Središču je umrla gđ. Marija Salamun, sestra pujskega odvetnika g. dr. Frana Salamuna. Pokopnica je bila vrla narodna ženska in splošno priljubljena. Pogreb bo danes ob 3. popoldne. Blag jima spomin!

* Paketi v dar siromakom prosti carine. Po sklepu finančnega ministristva bodo odslej oproščeni carine vsi paketi, ki se pošiljajo v dar osebam siromakega stanja. Ob priliki odposiljitve mora adresant dokazati, da se vse stvari pošiljajo v dar, da se z njimi ne spekulira in da je prejemnik siromakega stanja.

* Prirodostopni muzej v Splitu. V Splitu se je uvedla akcija za ustanovitev prirodostopnega muzeja.

* Nov mornariški arzenal. Vojaški uradni list prinaša naredbo o ureditvi novega mornariškega arzenala v Tivtu v Boki Kotorski.

* Vožnje olajšave za ruske invalide. — Prometno ministristvo je odredilo, da smejo člani Saveza ruskih invalidov v svojih privatnih zadevah trikrat na leto potovati za polovično ceno na vseh naših železnih in parobrodih.

* Natečaj. Uprava Ljubljanskega velesejma razpisuje dve nagradi za najboljša plakata osnutka, in sicer prvo v znesku 1500 Din in drugo 1000 Din. Osnutke za plakati format 63 krat 95 cm, pripravljen za tri- ali štiribarven tisk. Osnutke je vpsolati do dne 1. marca tek. leta na velesejski urad zapечатene in opremljene s šifro. Vse podrobnejše informacije daje ravnateljstvo velesejskega urada (telefon 140).

* Nenavaden pojav v naravi. Posestniku Francu Kertu v Dolenji Branici pri Stanjelu na Gorškem je zrasla v šestih mesecih (od maja do oktobra 1923.) trta za 4,80 metrov.

* Človek s štirimi imeni. V zaporu beograjskega sodišča se nahaja že dalj čas človek, o katerem se ne ve niti kako se piše, niti kje je rojen. Pri prvem zaslišanju je trdil, da se piše Ljubislav Srečnović. Kmalu je iz zapora pobegnil. Ko so ga zopet aretirali, je izjavil, da se zove Dušan Lukić. Toda neki orožnik je spoznal v njem bolgarskega orožnika Dušana Jorčevića, ki je bil po osvoboditvi aretiran radi več zločinov, ki jih je izvršil za časa vojne, a je pobegnil. Smatralo se je, da bo njegova žena dala najtočnejše podatke o svojem možu. Ko je bila zaslišana, je na veliko začudenje vseh izjavila, da se njen mož piše Ljubomir Putniković. Tako je zavladala v preiskavi še večja neorjantiranost.

* Novice iz Kranja. K tatvini pri tovarnarju Ivanu Rakovcu je še omeniti, da znaša vrednost pokradenih stvari okoli 100.000 Din. Storilec so baje že na sledu.

* V kobilskem predmestju je kupil trgovec Rudolf Rakovec hišo od gospe Jerice Hubadove za 150.000 Din, sam pa prodaja svojo hišo »Pri Kroni«, kjer je tudi gostilna. Tudi trgovce Spenko prodaja svojo hišo v mestu. — V četrtek zvečer so imeli naš radikalni zaupen sestanek, katerega se je udeležilo 24 zaupnikov, večinoma iz uradniških krogov. Na sestanku so med drugim ugotovili žalostno dejstvo, da radikalija v Sloveniji ne gre v klase, kar so pokazale posebno občinske volitve v Novem mestu in na Jesenicah, kjer so dobili radikali manj glasov, kakor so imeli kandidati.

* Pegasti tifus v Sarajevu. V zadnjem času se širi v Sarajevu in okolici epidemija pegatega tifusa. Ta teden je število prijavljenih slučajev naraslo na 7.

* Isgnan je iz naše države zaradi tatvine večkrat kaznovani Jožef Hudelist, doma iz Tinj na Korškem.

* Neureča pri delu. Pišejo nam: Pri prevažanju premoga v Rajhenburgu sta delavca 20letni Blaž Lugiari in 30letni Oshl Natalij ter 45letni strojevodja Ivan Janbec težko ponesrečili in imajo razne poškodbe po telesu. Vsi trije so bili prepeljani v javno občinsko bolnišnico v Krškem.

* Samomor v Zirovnicah. Pišejo nam: V noči od četrta na petek se je obesil v svojem skednju trgovec, gostilničar in posestnik Janko Matič v Mostah pri Zirovnicah, star okoli 40 let. Svoje dejanje je izvršil, ker se mu je omražil um.

* Drzen napad razbojnikov. Na podnožju Avale pri Beogradu je bil izvršen v petek drzen razbojniški napad. Deset maskiranih razbojnikov je navadilo na hišo občinskega uradnika Mihajla Končevića in jo izropalo. Ko se je približevala orožniška patrulja, so razbojniki ustrelili uradnika in prišli streljati tudi na orožnike. Dva orožnika sta bila ranjena. Razbojniki so izgubili brez sledu.

* Vlom v Rogški Slatini. Začetkom februarja je v vromli neznan tat v »Aleksandrov dom« v Rogški Slatini Vlomilec je porenal v osemih sobah raz otomane rdeč fin baržun, ukradel je 18 parov finih okenskih, približno po tri metre dolgih zagrinjal, 17 komadov posteljnih podložkov itd. v skupni vrednosti 27.000 Din. Kot krivce so zasleduje ključavničar Henrik Kranjšek iz Gornjega dola, ki je ubežal.

* Komur je ležeče na tem, da si ohrani trajno svojo politično, naj si neguje obraz in kožo s najstarejšo in najboljšo originalno kolinsko vodo z zaščitno znamko »Johann Maria Farina gegenüber dem Jülichs-Platz«. Dobiva se v drogeriji Adria, Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

UNDERWOOD FRANC BAR
PISALNI STROJI
LJUBLJANA, CANKAR, NAB. 5. Tel. 407

Iz Ljubljane

u— Stalni volilni imeniki. Ker število volilnih upravičencev vedno bolj narasta, se je Ljubljana razdelila na 18 volilnih. Stalni volilni imeniki so se letos na novo prepisali in predložili v potrditev deželnemu sodišču. Pri tem so se že upoštevale mnogostevilne nove in predrugačene označbe ulic, trgov in cest. Volilni imeniki za občinske volitve izkazujejo 12.621 volilnih upravičencev, za volitve v narodno, oblasno in sreško skupščino pa 13.132 volilcev. Imeniki bodo v kratkem javno razgrnjeni in vsa komur na vpogled.

u— Občinski svet. Redna javna seja (nadaljevanje seje z dne 24., odnosno 31. januarja 1924) bo v torek, dne 26. februarja, ob šestih zvečer v mestni dvorani.

u— Umrli v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Edvard Welger, knjižgotrlec, 69 let. — Vinko Dovjak, delavec, 24 let. — Josip Borštnar, hiralca, 64 let. — Marija Rainer, žena železničarja, 71 let. — Marija Kramar, hiralca, 43 let. — Alojzij Berlan, natakar, 41 let. — Fran Nadu, dninar, 39 let. — Slavka Blažur, rejenska, 18 mesecev. — Jera Kavčič, posestnikova žena, 68 let.

u— Mladino ljubljanskih srednjih in strokovnih šol opozarjamo na VII. muzikalno predavanje, ki se vrši pod naslovom »Mladinska pesem« danes v nedeljo ob 11. dop. v Filharmonični dvorani.

u— Seja blaginjskega odseka S. K. Irlje se vrši v ponedeljek dne 25. februarja 1924 ob 18. uri v občinskih prostorih na Glavnem kolodvoru.

u— JDS politično društvo za kolizejski okraj, dramski odsek, priredi v nedeljo, 24. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti veseloigro v dveh dejanjih »Brat Sokol«.

u— Ples Sokola I. se vrši na pustno soboto 1. marca v Kazini. Predprodaja vstopnic v trgovini Albin Turk, Prešernova ulica 48, v trgovini Fran Pleteršnik, Vodnikov trg 5 in v društveni pisarni Sokola I. na Taboru.

u— Restavracija »Zvezda«. Vsako nedeljo in praznik zajutrkovalni koncert.

u— Československa Obec v Ljubljani. Dnes loutkovno divadlo. Kašpárek dvor. lékatem.

u— Odbor pevskega društva »Ljubljanski Zvon« izreka toplo zahvalo vsem članom, podpornikom in prijateljem društva za njihovo naklonjenost in podporo v minulem letu ter za dober obisk Silvestrovega večera ter jih prosi, da mu ostanejo zvesti tudi v prihodnje.

u— Novi podporni člani in ustanovniki naj se blagovoljno prijavijo do dopisnice.

u— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Pričenši s prihodnjim tednom se vrše pevske vaje takole: O ponedeljkih in četrtek sopran in alti, o torek in petek tenorji in basi, ob sredah mešani zbor — vedno ob 18.15. Ker je koncert pred durni, je točno in redno obiskovanje pevskih vaj nujno potrebno!

u— Sokol Viš priredi v soboto 1. marca v Sokolskem domu na Viču maske-rado naslovljeno: »Orijentalška noč«. Predprijava mask se sprejemajo od ponedeljka do petka zvečer od 7. do 8. v

garderobi Sokolskega doma. Vstopnina za maske 10 Din, za nemaškane pa 12 Din.

u— Mosta. Danes priredi ob 7. uri v Sokolskem domu v Mostah podružnica F. S. Tehnične srednje šole šaloigro »Lumpaci Vagabunde«.

u— Društvo strokovnih mojstrov tob. tovarne priredi 1. marca ob 20. veliko predpustno veselico v dvorani Mestnega doma. Dostojne maske dobrodošle. — Vstopnina 10 Din. Predprodaja vstopnic pri vratarju tobačne tovarne gosp. Lav. renčiču.

u— Gledališki oder Narodne Citalnice v Sp. šiški, dvorana pri Valjavcu priredi danes v nedeljo: »Volkašin« (roparska pravljica v enem dejanju s petjem, spisal Fran Milčinski) in »Brat Sokol« (burka v enem dejanju). — Začetek ob 20. uri.

TRGOVSKE ADRESE
dobavlja
ALOMA COMPANY
LJUBLJANA 534a

u— Posetite V. umetnostno razstavo »Kluba Mladih« v paviljonu pod Tivolijem. Odprta je dnevno od 10. do 12. in od 2. do 5. ure.

u— Velik pustni korzo v Ljubljani. Slavčeva maskarada 2. marca t. l.

u— Maskarada ljubljanskega Sokola. Kot običajno priredi tudi letos na pustni torek v vseh prostorih Narodnega doma ljubljanski Sokol priljubljeno maskarado. Po dosedanjih pripravah sodeč, obeta biti ta prireditev ena najlepših in najzabavnejših celega predpusta, posebno z osirom na to, da je dovoljen dostop vsem dostojnim maskam, v katerimkoli kostumu. Posebno kostumi različnih narodov imajo hvalečno vlogo, ker se vrši prireditev pod naslovom: »Velesejma«. Naslovu primerno izvrši se tudi dekoracija pod spretnim vodstvom br. Zupana, kateremu na pomoč priskočili so vsi telovadci in telovadke in tudi del starejših bratov. Da je zanimanje veliko, dokazuje, da so se že nekatere skupine prijavile, med katerimi posebno omenjamo Alžirce in Japonce.

Kino „Ideal“
predvaja v ponedeljek 25., torek 26.
in sredo 27. februarja

„OTOK GROZOTE“
(„TORENT“)

Senzacijska drama v 5 dejanjih, v glavni vlogi Eva Novak. Kot dodatek filma pa se predvaja izborna veseloigra v 2 dejanjih »Baby Peggy razposajenka«.

Prednaznanilo: „VIHAR“. 887-a

u— Policijske prijave prestopkov. Od petka na soboto so bili prijavljeni policijski naslednji slučaj: 2 tatvine, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 5 prestopkov cestnega policijskega reda, 5 prestopkov kršenja pasjega kontumace, 1 telesna poškodba, 1 požar, 1 prestopok o zgasilnih predpisih in 1 nezgoda.

u— Vlom v železniški voz. Neznani tatovi so pred nekaj dnevi vdrli ponoči v železniški voz št. 60097 na glavnem kolodvoru in odnesli iz njega bala ženskega manufakturnega blaga v vrednosti 3325 Din. Policija je predrznim uzmovičem že na sledu.

u— Zatekel se je pes fermač, kratkodlak, precej visok, mlajši, siv, ima na hrbtu črno zaplato, rjavo liso na gobcu. Lastnik ga dobi pri g. Petru Štepcu v Šiški.

u— Izgubljen je bil en del dragocene uhana (okrogel privešek). Poštenega najditelja se pozivlja, da ga odda v upravi »Jutra« proti primerni nagradi.

Ljubitelji in gojitelji »HARZEN«-kornarčkov

se vabijo na dan 2. marca ob treh popoldne v gostilno h Mraku, Rimska cesta, v svrhu ustanovitve kluba. — Oni, ki »tunajo« izven Ljubljane in želijo pristopiti klubu, naj prijavijo pisмено svoj pristop na ED. SEVER, Ljubljana, Krakovski nasip št. 10.

807 Pripravljalni odbor.

Iz Primorja

* Imenovanje na sodišču v Gorici. Za predsednika okrožnega sodišča v Gorici je imenovan vitez O. Brelich, za predsednika II. oddelka pa Dioniz Ussal.

* Zanimiva civilna poroka. V Podgradu v Istri se je te dni vršila prva civilna poroka. Dvorana občinske hiše je bila svečano okrašena. Mladi par je bil iz Velikih Mun. Nevesta je prišla v lepi narodni noči. Poroka se je vršila na zelo svečan način. Zupan je izročil nevesti v spomin na prvo civilno poroko v Podgradu »zlate verižice«. Najlepše pri stvari pa je to, da je mladi par poročil zupan Josip Mežnar, kateremu pravilo po domače »farman« (župnik). Tako so bili združeni v eni osebi: Mežnar, zupan in »farman«.

* Povratek iz Rusije po 9 letih. Pred kratkim se je vrnil v Rihemberk na Gorškem Josip Kodrič, ki je bil kmalu po izbruhu vojne vjet in odpeljan v daljne ruske kraje. Ko se je vrnil po 9 letih zopet zdrav v domovino je zavladalo v

okrog njegove rodbine in ožjih prijateljev veliko veselje.

Za život, prsa, hrbet, rame
tri vzeli mila kilograme,
to je sevé zadostovalo,
da bel postal život je kmalo.
(Nadaljevanje sledi.)

Iz Maribora

u— Jadranska Straža je bila ustanovljena v petek v Mariboru. Ustanovni občni zbor podružnice je vodil polkovnik v pokoju g. Prica, ki je tudi razložil pomen Jadrske Straže in potrebo trgovskega in vojnega brodograja na morju. Po izvršanem dnevnem redu se je sestavil sledeči odbor: predsednik polkovnik v p. g. Prica, podpredsednik artiljerijski polkovnik Atanasković, tajnik uradnik Serpič, odborniki: Gregorič, ga. Kržičeva, dr. Vrečar, dr. Štefanič, Toman, Miklič, blejčnik Jurkovič, namestniki: Gjuro Valjak, Vrečar in Sever.

u— Drobil. Pred meseci so zaprli v Mariboru radi suma tatvine sluškinjo Albino Vizjak, po dvemesečnem preiskovalnem zaporu so jo pa morali iz-

Vremensko poročilo

Ljubljana 23. februarja 1924.

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavice mm
Ljubljana .	7.	764.2	-1.3	jug. vah	oblačno	0.1
Ljubljana .	14.	763.1	1.7	sev. vah	—	—
Ljubljana .	21.	763.7	-0.7	—	jasno	—
Zagreb .	7.	—	—	—	—	—
Beograd .	7.	760.8	-1.0	bresvetra	snež	—
Dunaj .	7.	761.9	-3.0	sev. zap.	več obl.	—
Praga .	7.	762.8	-4.0	—	snež	1.0
Inomost .	7.	761.1	-4.0	bresvetra	—	—

V Ljubljani barometer nižji, temper. niska

Solnce vzhaja ob 6.51, zahaja ob 17.37

Dunajsko vremensko poročilo 23. febr. Skraj po vsej Avstriji je bilo danes nejasno, le na vzhodnem robu Alp je bilo jasno. V zapadnih Alpah sneži. Zjutraj mras ni bil prevelik. Opoldne sta Inomost in Gradec imela nič stopinj. Na vr-

hovih gora je pri spreminljivih vetrovih zelo mrzlo. Napoved za nedeljo: V nekaterih krajih Alp bo snežilo. Polagoma se bo razjasnilo. Na zapadu in jugu Avstrije precej jasno; severni vetrovi; znižanje temperature.

Razpis.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani bo oddal potom javne ponudbe obravnave

dela in dobave za izvršitev osrednje kurjave, prezračevalne in naprave za gorko vodo, potem vodovodna dela ter dela in dobave za opremo kopeli in stranišč

v novem uradnem posloju na Miklošičevi cesti.

Proračunjena vsota za vsa ta dela in dobave znaša okroglo 2,500.000 Din.

Ponudbe morejo obsegati vsa navedena dela in dobava, nanašati se pa morejo tudi le na osrednjo kurjavo, prezračevalno in napravo za gorko vodo na eni ter na vsa ostala dela in dobave na drugi strani.

Zapečateni, na ovitku s napisom: »Ponudba za izvršitev osrednje kurjave itd.«, oziroma »Ponudba za vodovodna dela itd.« v uradnem posloju Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani opremljene ponudbe je vložiti najpozneje

do dne 26. marca 1924 ob 12. uri

pri Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/L

Ponudbe, ki bi došle pozneje, ne bodo v nobenem slučaju vpošteevane.

Za ponudbe, oddajo in izvršitev razpisanih del merodajni predpisi, pogoji, načrti in proračuni so reflektantom na vpogled pri Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev med uradnimi urami, oziroma si jih morejo tam nabaviti za napravno ceno.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1924. 758-a

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Predsednik: Dr. Golla s. r.

Ravnatelj: Koomur s. r.

EVGEN LOVŠIN
„RUDE IN KOVINE“
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 15.
Pa gro: Gluk, svinec, železo, aluminij, ciz, baker, cinkova in pocinkana pločovina itd.
Generalna zastopstva:
Za balkanske države: The Central European Mines Ltd., Medica.
Za kraljevino SHS: Kemikla tovarna v Mostah pri Ljubljani.
Za tu- in inozemstvo: Cinkarna d. d., Celje.
Vodno v zalogi: mešički svinec, svinčeni izdelki, žvepleno-kisla gline, aluminijev hidrat in glinazem, slupi in rafinirani cink, cinkova pločovina, cinkov prah, katran, modra galica, banca-cin.
Kupujemo po najvišjih cenah: stari baker, stari svinec, remeljed-cink, kovinske ostanke itd.
Brzjavlj: Rude.
Telefon št. 757

Iz življenja in sveta

Ekspedicija na najvišjo goro sveta

Letos bodo vnovič poskušali dospeti na najvišjo goro sveta Mount Everest ali Gavržankar. Ekspedicijo bo zopet vodila kraljeva zemljepisna družba v Londonu. Udeleženci bodo meseca marca zapustili Darjeeling in upajo, da bodo daleč prekosili znamenite uspehe iz leta 1922, ki so spravili drzne hribolazce do dva tisoč čevljev pod najvišji vrh te skoro 9000 m visoke gore. Priprave za novo ekspedicijo so že skoraj gotove. Šli bodo najprej po se znanu poti, kam pa bodo krenili pozneje, je popolnoma odvisno od vremenskih razmer v visokih legah. Razpravljalo se je tudi, če o vprašanju ali bi bilo umestno vzeti tudi to pot aparate za kisik s seboj, vendar pa se ni padla odločitev. Posedanje izkušnje so namreč pokazale, da je mogoče višine do 25 tisoč čevljev posesti tudi brez pomoči kisika. Vodja ekspedicije bo zopet general Bruce, polkovnik Strutt pa je odklonil njegovo namestništvo. Število udeležencev bo približno tako veliko, kakor zadnjikrat.

Kakor znano, je angleška ekspedicija pripela leta 1921 skoro 23 tisoč čevljev visoko. Leta 1922 sta postavila general Bruce in njegov spremljevalec Finch svetovni višinski rekord 27.000 čevljev, pri čemer sta se seveda v zadnji etapi posluževala aparatov za kisik. Ekspedicija se je nahajala torej samo še 2 tisoč čevljev pod vrhom gore, ki meri 29 tisoč čevljev.

Električna smrt

Vpliv električne struje na človeško telo še ni docela proučen. Dolej so znanstveniki opazovali prav premenljive in za res presenetljive pojave.

Struja s 50 volti, torej s prav nizko napetostjo, je že čisto učinkovala smrtonosno, druge osebe pa so ostale žive in zdrave, čeprav je skozi njihovo telo šliha struja mnogo tisoč voltov!

D'Arsonval pripoveduje o nekem brezjavnem delavcu, ki je sedel na drogu. Nanj je padla pretrgana žica s 4500 volti napetosti. Seveda je takoj izgubil zavest in padel z droga, toda spravili so ga zopet k sebi in ostal je živ in zdrav, čeprav je silna struja prešinjala njegovo telo več minut nepretrgoma.

Človeško telo samo zoperstavlja struji zreden upor, zato se skuša struja širiti čez površino, ne da bi prodrla v notranjost telesa. Če n. pr. stopiš moker iz kopeli in slučajno moker zaideš v strujo z visoko napetostjo, je prav lahko mogoče, da ostaneš živ in zdrav; ravnoista struja bi te pa zanesljivo ubila, če zabrežeš vanjo suh. Mokra prevlaka čez kožo je namreč za strujo mnogo prikladnejša, kakor telo samo. Zato šine elektrika skozi to mokro telo. Jednako te utegne varovati obilen znoj.

Po mnenju znanstvenikov je ta znoj čisto zakrivil znane neuspehe, ki se kažejo v Ameriki pri usmrtiljavah na električnem stolu. Pri tem uporabljajo strujo s tako visoko napetostjo, da bi morala vsakega brezpoznojno učinkovati smrtno. Toda ubogi obsojenci čisto trpe silne muke in umro mesto na hip mnogokrat še le čez pol ure, ko so jim strujo večkrat zaporedoma pustili šiniti skozi telo. Ta pojav si razlagajo tako-le: Obsojenci so v smrtnem strahu vsi oznojeni po celim telesu. Elektrode, kojih ena se dotika nihalovih senc, druga pa križa, so vrhutega napojene s solno raztopino, da je kontakt boljše. Solna raztopina pa se curila po že hlači oznojenem telesu in tako se bolj omogoči struji prehod po površini in skozi moč.

Čudovito pa je, da tudi stanje možganov upliva na učinek električne struje. Struja, ki je ubila človeka, ni mogla škodovati koncu ali konju. Zdi se, da ima

telo tem manj odpora sile proti struji, čim linejše razviti so možgani. V isto vrsto spada opazovanje, da je človek v spanju preстал toliko strujo, ki bi mu bedočemu gotovo postala opasna. Narkotizirane živali struje malone sploh ne občutijo, kar je tudi razumljivo. — Ljudje, katere je ubila struja, kažejo večinoma znake zadušjenja, kakor da je struja povzročila ohromenje pljuč.

Voltaireovo srce

Francoski prosvetni minister Leon Berard je odšel 20. t. m. z velikim spremstvom v Narodno biblioteko v Parizu, kjer so mu izročili slovesno neko kaseto in ključ iz čistega zlata. S ključem je minister Berard odprl kaseto, v kateri je bilo spravljeno srce slavnega francoskega pesnika in misleca Voltairea. Desetletja so je iskali. Raziskovalci, zbiratelji in vsi učenjaki so se neprestano mučili s iskanjem, sedaj pa so srce našli v skladiščnih prostorih Narodne biblioteka.

Voltaire je umrl v hiši, ki tvori vogal med Rue de Beaune in Quai des Theatres. Srce mrtvega pesnika je odstranilo iz prsi lekarnar Mitouart, ki je poleg svojega lekarnarskega posla opravljal tudi težavno službo balzamiranja, in so pri tej priliki izginili tudi Voltaireovi možgani. Voltaireovo srce je prišlo na dan, njegovih možganov pa še vedno niso izsledili. Srce je njegova svesta žena izročila markizu de Viletu, ki je nameraval prvotno srce spraviti v neki kapeli v Fernelju, vendar pa je je pozneje prepeljal v svoj grad v bližini Pont Saint Maxence. Leta 1864 je umrl zadnji markiz iz rodu Vilette, nakar so nastali med dediči običajni spori. Srce je bilo podarjeno potem državi, državi konservatorji pa so je spravili tako vestno, da je ni mogel najti noben človek več. Šele te dni je odkril srce velikega francoskega pesnika Roland Marcel.

Rendezvous v zaporu

Pri dunajskem deželnem sodišču v I. okraju se je vršila te dni zanimiva razprava, pri kateri so prišli na dan izredno kuriozne stvari. 34 letni prebrisani tat Ivan Leyrer je bil v policijskem preventivnem zaporu, v sosednji celici pa se je nahajala prostitutka Marjeta Helmerl. Leyrer je imel vse polno nasmeha na glavi, vendar pa so ga zainimale skušnje pripraviti do tega, da bi priznal. Končno pa je le privolil, toda samo pod enim pogojem: da se mu dovoli biti nekaj časa s Helmerlovo skupno v celici brez kontrole. Povedal je kar naravnost, da hoče imeti z njo rendezvous. Njegova zahteva je bila čudna, še bolj čudna pa, da so mu ugodili!

In tako so se vršili, kakor je doglala sodna razprava, vsak dan sestanki za ljubljeno dvojico. Po vsakem sestanku pa je Leyrer izkazal oblastim hvalečnost na ta način, da je priznal zopet kako svojo lopovščino. Vendar pa je zelo varčeval z njimi, da je daljšal hvaljo. Sicer pa je bil lojalen. Kar je povedal, je bilo resnično. Končno je možu zmanjkalo zločinov, z ljubico Marjeto pa se je hotel še vedno sestajati. Zato se je kratkoma izmislil zločine in se obdolžil celo nekega umora. Tako daleč je šlo njegovo hrepenenje. Ko so končno prišli njegovim sleparijam na sled, je bilo rendezvousov konec.

Pomožni delavec Ivan Leyrer je tip mojstrskega tatu. Za seboj ima že šest težkih kazni. Dne 11. septembra 1922 je odsedel zadnjo, dveletno kazen. Takoj po prihodu iz zapora je izmaknil iz nekega avtomobila na cesti tri dragocene odevne in zbežal s plenom. Od takrat je izvršil nič manj kakor 60 tatvin: kradel je kolesa, iz garaž avtomobilske dele, kočije itd. Ponovno je bil v hotelih skupaj s Helmerlovo in odnesel vedno s seboj vse perilo.

Ko sta bila Leyrer in njegova ljubica aretirana, so ju zaprli v ločenih celicah. — Leyrerjeva ljubica pa je bila tako vroča, da je odklanjal vsako priznanje, dokler mu ne dovolijo sestankov z ljubico. To se je tudi zgodilo in tako je Leyrer priznal vsak dan po eno tatvino. Ker so polzevedbe vedno potrdile istinitost, policija ni imela drugih sredstev, kakor da mu je vedno znova dovolila rendezvous s Helmerlovo. Ko pa je Leyrer že naštel vse grehe, si je pomagal na ta način, da si je pričel zločine še izmisljevati, samo da je mogel k svoji ljubici. Tako je pripovedoval, da je izmaknil tudi neki avto in ga potem prodal. Ker pa so mu dokazali, da se v navedenem času ni zgodila nobena taka tatvina, je pričel Leyrer na idejo, da se je obdolžil celo nekega umora. Toda to je bil njegov zadnji poizkus, da izsili nov sestanek z ljubico. Njegova iznajdljivost v izmisljevanju zločinov je bila s tem pri kraju in tako je moral zadnje tri dni pred sodno razpravo ždeti sam v preiskovalnem zaporu.

Pred sodniki je Leyrer priznal vse tatvine. Marjeta Helmerl je izjavila, da je bila popolnoma pod njegovim vplivom in da je storila vse, kar ji je ukazal. Ko jo je odvedel vrh, Telich vprašal, ali je tudi pri sestankih v njeni celici na policijski prišlo do intimnosti, se je glasno zasmejala in odvrnila: «To pa ne!» Sodniki so obsodili Leyrerja radi tatvin iz navade na pet let, njegovo ljubico Marjeto Helmerl pa na 6 mesecev težke ječe.

Ljubezen in avtomobil

Troje tragedij: dve ljubezenski, ki se od začetka do konca razvijata samostojno in ena avtomobilska, kateri bi lahko uvrstili tudi pod zaglavlje nesreč in nezgod.

V Bologni je že del časa živel 20 letni Aspromonte Bonaccorsi. Stanoval je v ulici Audinot pri neki gospe Tommasini, kateri je bilo že 26 let. Razumela sta se dobro ter sta živila v najlepšem soglasju. Naenkrat pa je posegla v njuno razmerje Bonaccorsiova mati, ki ni več hotela teh odnošajev svojega sina z imenovano žensko. Prišla je zatorej te dni k Tommasinijevi in ji odločno prepovedala zapeljevanje Aspromonta, katerega je hotela vzeti nazaj pod svojo streho. Ko je bil prepričan na višku, se je pojavil v stanovanju sin in ljubimec, ki je napravil hrupni pravdi kratak in tragičen konec: potegnil je iz žepa samokres, pomeril na svojo ljubico Tommasini, izprožil in ustrelil nato še samega sebe. Tommasinijeva je ostala lahko ranjena, Bonaccorsi pa je izdihnil. Obupana mati si je radi povzročene dogodke hotela vzeti življenje, a so jo še pravočasno presegli.

Drugi ljubezenski slučaj s smrtnim izidom se je pripetil na železniški progi Rim-Castellammare, kjer sta sklenila na tračnicah svoje življenje dva mlada človeka, mož in ženska. Brzovlak je povozil par v največjem diru in ko je bil mimo, je odkril strašni samomor železniški čuvaj, ki je ondi nadziral progo. Kdo in od kod sta nesrečnika, se ni moglo ugotoviti, ker sta bila preveč razmesarjena.

21. t. m. ponoči se je odpravil na pot v avtomobilu 37 letni šofer N. Barberis. Hotel je prepeljati svojo ženo iz Savone v nek sosednji kraj. Vožnja je bila izprva srečna, pozneje pa je avto — ne ve se, zakaj — pridrdral na rob ceste, pod katero je 15 m globok prepad in je zgrmel v globlino. Posledice so bile strašne: Barberis si je pretresel možgane, razbil lobanjo in par ur po nesreči umrl; njegova žena pa je zadobila težke notranje poškodbe, radi katerih je morala pod operacijski nož in ki je radi njih njeno življenje še vedno v opasnosti. — Tako umirajo ljudje hote in nehoti, deloma po

naključju usode deloma vsled lastne neopaznosti.

× «Hočemo videti Tutankamna!» Iz Kaire poročajo, da se nahaja tam veliko število ameriških turistov, ki so zelo razburjeni zaradi zatvoritve Tutankamnove grobnice in izjavljajo, da se ne vrnejo domov, dokler ne vidijo Tutankamna, ali vsaj njegove krste.

× Po angleško. — O vojvodi Williamu Devonshiru se pripoveduje, da je bil prvi vzor flegmatičnega Angleža. Nobena stvar ga ni mogla vznemiriti. Nekega večera je ostal zelo pozno v klubu in je prebral časopise. V klubu pa je bil tudi star gospod, ki se je tudi bavil s čitanjem časopisov, a se je kmalu grel pri topli peči. Ko je po polnoči prišel služba, da bi svetilke nekoliko privlil, je opazil, da je staremu gospodu časopis padel iz rok, on sam pa je visel čez stolovo naslonjalo. Mislil je, da je gospod zaspi, zato je stopil, da pobere časopis, toda ko opazi obličje starega moža, je ves začuden krknil: «Moj Bog, gospod je vendar mrtev!» «Seveda», je odvrnil vojvoda, ko se je ozrl tja, «že pol ure je mrtev».

× Varstvo prirode v ameriški praksi. Leta 1872. je proglasil kongres Združenih držav prve hektarje za javno dostopni kraj, kjer se more vsakdo odpustiti in oddahati. Ti prostori naj bodo nedotakljivi rezervat žive in nežive prirode, ki ga mora štiti vlada, vsa država, vse prebivalstvo z vsimi sredstvi. Od tedaj do konca leta 1923, torej v 51 letih, je ameriška vlada ustanovila in odprla nič manj kot 19 prirodnih rezervacij, takorvarnih narodnih parkov, ki merijo skupaj več kot 25.000 kvadratnih kilometrov. Med ameriški narodni parki so prave dike prirodnih krasot in v nekaterih žive tudi poslednji ostanki rečnih življi. Najslavnejši so stari narodni parki v Wyomingu, Josemitski park na Sierri Nevada in v Kaliforniji, novo ustanovljeni park v Arizoni, potem park Mount Mac Kinley v Aljaski in najnovejši park v okolici ognjenika Mauna Loy na otoku Hawaii.

× Poroke mladoletnih v Indiji. Nek londonski list poroča, da se je v Suratu nedavno poročilo 400 otrok, pripadnikov kaste Leba-Kumbi. Niti ena zaročenka ni dovršila 12. leta svoje starosti, večina njih je bila v dobi od enega do devetih let, dočim so bili ženini v starosti od 3 do 9 let. Večina teh otrok je za časa poročnih ceremonij sedela v naročju svojih roditeljev, ki so jih s slaščicami mirili, da so bili mirni. Imenovana kasta slavi take poročne svečanosti samo vsakih deset let. Socialne posledice takih porok so seveda strašne, kajti niso redki slučaj, da sreča v Indiji desetletno dekletce — vdovico. Indijska vlada ne more proti temu ničesar ukreniti, ker smatra omenjena kasta to razvado — za božjo uredbo.

Sokol

Sokolski vjesnik župe zagrebačke

Te dni smo dobili v roke prvo številko Sokolskega Vjesnika, ki ga sokolska župa v Zagrebu izdaja tudi letošnje leto. Da ji je Vjesnik letos bolj potreben nego kdaj prej, je razvidno iz tega, ker se v okoliščini zagrebačke župe in pod njenim vodstvom vrši v avgustu pokrajinski zlet v Zagrebu, ki je obvezen za vse sosednje župe. Za zletne objave in propagando je bil list jako potreben. Zagrebačka župa pa zasluzi priznanje vsaj za prvo številko, ki je zares dobro urejena in ima obilo dobrega in zanimivega sokolovega čtiva, tako da bo prav, če ga čitajo tudi člani izven župe, zlasti pa oni, ki nameravajo posetiti pokrajinski zlet.

Prvi članek «Zadača Sokolstva u novoj godini» od br. urednika Ante Brozovića predvsem opominja poglobljeno na savor in na pokrajinski zlet v Zagrebu. Isti pisa-

telj v daljšem spisu poroča o posetu in o prireditvah zagrebačke Sokolstva v Beogradu. Spis je poln navdušenja za edinstvo med Srbi in Hrvatmi, ki čemur je zagrebački poset nedvomno mnogo prispeval, Beograjsko Sokolstvo in občinstvo je Zagrebčane vrlo simpatično sprejelo, pa tudi na kraljevem dvoru so bili ljubazno sprejeti in sta se Nj. Velikanstvo kralj in kraljica prijazno razgovarjala s članstvom in naraščanjem. — V članku «Vlaska škola za telovadbu» br. Ante Tadić stvarno polemizira z br. J. B., ki je priobčil v Sokolskem Glasniku spis z enakim naslovom ter dodaja nekaj prav dobrih nasvetov k načrtu za imenovan visoko šolo.

— Dr. A. Gostinčar propagira gojitve pesmi v sokolskih društvih ter zahteva, da ima vsako društvo glasbeno sekcijo, ki naj skrbi za glasbeno vzgojo članstva. Priporoča tudi skupno jugoslovensko sokolsko himno, ki naj bi se pela pri vseh večjih sokolskih manifestacijah. — Temu sledi kratak članek, ki poziva na zbiranje mladine v sokolskih telovadnicah. — Zaninljive je tudi kratak životopis o br. Stjepanu Todoroviću, najstarejšemu Sokolu v Beogradu, ki šteje danes že 92 let. — Br. Bogumilović priobčuje v Vjesniku stvarno kritiko o letošnjem sokolskem kolodaru, ki ga hvali in priporoča. — Za tem pa sledi nebroj drobnih poročil iz raznih društev in o inozemskih sokolskih organizacijah. — K zaključku ima ta številka 10 listov tehniškega gradiva, to je tehniške vaje za članstvo na pokrajinskem zletu (dolo br. Šulčaja) in proste vaje za članice, sestavljen br. Fr. Švarevald. — Navedena vsebina dokazuje, da je Vjesnik res dober sokolski list.

«Sokolsko društvo» v Ljubljani priredi v telovadnici «Narodnega doma» dne 22. marca pozdravni večer spojen s telovadno akademijo s sodelovanjem godbe dravske divizijske oblasti na čast delegatov glavne skupščine «Jugoslovanskega Sokolskega Saveza».

V Sokolski dvorani v Vilnijski gori danes v nedeljo popoldne predavanje br. prof. Jerusa «O umiku skozi Albanijo leta 1915».

Sport

Jugoslovanski nogometni sodniki za Olimpijado v Parizu. Na prošnjo francoske nogometne zveze je naš savez določil tri sodnike za nogometne tekme na Olimpijadi. So to gg. Piek in Fabris iz Zagreba in g. Mazić iz Subotice. Ali pa bo kdo od teh sodnikov tudi sodil kakor tekmo, je seveda še negotovo.

Turistovski klub «Skala» ima svoj redni občni zbor dne 6. marca t. l. ob 8 zvečer v prostorih restavracije «pri Lovu». Dnevni red običajen. Udeležba rednih članov dolžnost!

Nogometne tekme Češkoslovaška i Nemčija ne bo. Kakor objavlja tiskovni referent nemške nogometne zveze, se letos ne bo vršila tekma med reprezentancama Češkoslovaške in Nemčije, o kateri smo mi poročali. Cel spored nogometnih reprezentančnih tekem Nemčije je bil določen že lanske jesen in Češkoslovaška ni stavila doslej še nikake ponudbe.

Damska nogometna tekma se je vršila nedavno med francoskim in belgijskim teamom. Zmagale so Francozinja 2 : 1.

Splošna sportska obveznost na Madžarskem. Madžarska vlada je na podlagi dekreta državnega upravnika Horthyja izdala naredbo, po kateri stopi v veljavo leta 1921 sklenjeni zakon o telesnem sportu in sportski obveznosti. Ta zakon uvaža splošno sportsko obveznost do 21. leta v Budimpešti in tudi v drugih občinah. Med drugim določa tudi, da morajo vse večje tvrdke ustanoviti za svoje nameščenice sportne klube.

Rešimo sokolski Tabor!

Jih je bila. Mizar Damjan se je bil že razkoračil in navil brke, da bo začel. «Ali je bil kdo izmed vas pri tistem prepiru?» je vprašal sodnik.

Vsak je rekel, da ni bil zvraven.

«Potem vas ne potrebujemo.»

«Ampak druge stvari naj vam povedo,» je šliha Grebenka.

«Drugo ne spada k stvari,» je odbil advokat.

«To, da ne da nikomur miru v hiši ...?»

Gospa Brkunova je planila pokonci, kakor da jo je kaj pičilo. Z besnim pogledom je merila Grebenko in procesi, ki je stala za njo.

«Ne gre za to prav nič,» je zavrnil sodnik.

Priče so odšle.

Grebenka je bila obsojena. Brankin se je na vse pretege, da bi proslila gospo Brkunovo odpustila.

«Tega pa ne, tega pa ne, če me ubijete, ne, če se vsi na glavo postavite, ne!»

In res ni proslila. Pripravljena pa je bila, da takoj nastopi kazen.

Gospoj Brkunovi je šlo največ za to, da bi videla Grebenko na kolenih. Vseeno se je zmagoslavno vrnila domov. Ozrla se je v vsako okno posebej, češ: Kje pa ste? Kdo se mi upa še blizu? Jaz vam že pokažem, kaj je moja čast! — Dva dni je tako hodila okoli hiše, ne jesti ne piti ni prav utegnula, še spati ne; vse zastran časti, ki jo je zdaj brez dvoma imela svrhno mero.

V. M.

Zastran časti

Vsakdo vé, da je dandanes trda za kruh, za drva in za oblieko. Vse to stoji k vsakdanjim potrebam in je lepo in na mestu, da se ljudje bore za eno in drugo. Ta boj je takorekó življenjski imperativ, docela upravičen in razumljiv ter stoji v načelu sleherne politične stranke, ki jih imamo pri nas toliko, da se človeku že meša od samih monogramskih formul.

Čudno pa je, da se lažni, premrzli in razstrgani ljudje pehaajo vseprej za reči, ki ne morejo ne nasitiiti, ne ogreti, ne oblieči. Ena takih reči je čast.

Čast je pravzaprav lepa reč, tako lepa kakor pešem, ali pomladanako solnce, ali sama plavalca v Goričanih. Samo, da se s častjo uganja grda krivica. Eni je imajo toliko, da ne vedo kam z njo. Vse se jim klanja, vse jih spoštuje, «milostiva» ... sem, «ugodni» ... tja, pa nič zato, če je bila gospa veriznica že kamnovana in so gospoda dragoletnika že javno ožigosali. Čast je kakor zlato premoženje: od obresti se redi, raste, se množi, v miru in po številkah. Drugi ljudje je nimajo nikdar zadosti. Pulijo se zanjo od jutra do večera, pozabljajo na lakoto, na mrz in na golo telo, vse samo za čast, čast in čast.

Zenske so na to plat bujice nego možaki. Ne ve, rad priznam, toda vedno.

Postavim gospe Brkunova. Vsek ve,

da dostikrat nima kaj dati v lonec, da ima eno same blaže in eno samo srajco in da hodi po drva na Osojnik. Razen «Sanjskih bukov» še ni prebrala nobene druge knjige, mimo gledališča je šla že večkrat, notri pa je bila samo enkrat in je še takrat zaspala. Pozna samo branjevsko razstavo na trgu in ... pa kaj bi še pravili! To, da je že sedela zaradi razžaljenja časti? Ni važno! Ali da sta si z možem v večnem prepiru? — To pa že moram povedati, ker bi drugače ne mogel pisati tega. Ponavadi odpreta okna, ali pa pridrvita na dvorišče. Ona njemu «lajga, falot, baraba ...», on njej «lajdra, flundra, svinja ...» Na sam Božič sta pridrljala iz kuhinje in se otopala z božičnim drevescem, da so letele na vse kraje evške in okraški in pliskoti in so otroci veselo pobirali po snegu.

Gospa Brkunova pa je take misli in prepričanja, da to nikogar nič ne briga, ker je vse skupaj «družinska zadeva». Pač pa je bila globoko užaljena, ko jo je hišni gospodar nekoč nazval «Brkunko» in mu je odločno povedala, da se ji mora reči «gospa Brkunova», ker da je njen mož uradnik in da bo sicer tožila radi razžaljenja časti.

In ima gospe Brkunova same neprijatelje v hiši. To jo močno žali, da se ji nihče ne odkrije in ji ne reče «klanjam se», kakor se spodobi napram uradniku ženi. Kupila si je boo in klobuk in moderno torbico. Tudi to ne pomaga. Saj vendar ni nikogar okradla, nikogar ubila in tudi ni nikomur

nič dolžna, da bi jo stranke ne častile ...

Zadnjič pa se je zgodilo nekaj nečuvnega. Šla je stara Grebenka in je obešala na dvorišču par plenice poleg hlače gospe Brkunove. Na njeno vrv, pomislile! In je bil kaj ogenj v strehi. Beseda je dala besedo. Gospa Brkunova je poklicala na pomoč še svojo hčerko in je bilo izrazov, da se še Pletersnik lahko skrje. Grebenka ni ostala dolžna, vendar je naposled opazila in pograbilna plenice ter samo še rekla, da se s tako «lajdro» ne meni več.

«Ali si slišala? Ali si slišala, kaj je rekla?» je hitela gospe Brkunova, obrnjena proti otroku. «Da sem «lajdra» mi je rekla, ali si slišala?»

«Pa še enkrat pravim: lajdra, lajdra, lajdra!» se je razšepirila Grebenka in izginila v stanovanje.

Čez par tednov je dobila Grebenka povabilo na magistat.

«Kaj misli, da bom na kolena padla pred njo? Kajpa! Še kaj drugega ji bom tam povedala, da bo pomnila,» je obetala, ko je šla s doma.

Na magistratu so jo vprašali, ali je res rekla «lajdra». Nič ni tajila. In je pričela razgrinjati še cele litanije, tudi tisto o božičnem drevescu. Reklil so ji, da to ne spada k stvari in naj rajša prosil za odpustanje. O tem pa ni hotela Grebenka ničesar slišati.

Užaljena gospe Brkunova je gnala stvar na sodnijo in je celo najela advokata.

«Da, tri naj si vzame, če hoče,» je

rekla Grebenka pogumno, ko so ji povedali o tem. «Nič ji ne bo pomagalo. Ji že podkurim s pričami.»

Vsa hiša je prišla h glavni razpravi. Gospa Brkunova je sedela tam samozavestno v boi in klobuku in z elegantno torbico. Poleg nje je bila hčerka v višnjevem, apartnem kostumu. Niti ust jima ni bilo treba odpreti, advokat je opravil vse sam. In se juna je še prijazno smehljaj.

Grebenka, ki je sedela na drugi klopi, se je bojovito ozirala na vse strani. Tudi topot ni tajila, da je izrekla peovko.

«Reklil ste, da boste nastopili dokaz resnice,» je pripomnil sodnik.

«Seveda bom,» je vstala Grebenka.

Advokat je pazil, kaj bo povedala.

«To ni nič takega. Sedem let sem v hiši in skoro ne mine dan, da bi jo njen lačen mož ne obmetaval z «lajdro» in še s drugimi imeni.»

«To ni nikak dokaz resnice,» jo je zavrnil advokat.

«Če ji on tako pravi ...»

«Pa ji vi ne smete,» je trdil zagovornik.

«Priče imam,» se je sklicevala Grebenka.

«Kakšne prič?» je vprašal advokat.

«Kar pokličite jih. Zunaj stoje. Iz cele hiše so. Kaj mislite, da lažem?»

«Ali so bile te prič» pri tistem prepiru?»

«Vam bodo že povedale, kar pokličite jih, pravim.»

In priče so vstopile, cela procesija

Gospodarstvo

Prva hrvatska štedionica

Ravnateljstvo Prve hrvatske štedionice v Zagrebu je sklenilo v preteklem letu 25 milijard 94 milijonov dinarjev, a celokupni promet 56 milijard 490 milijonov dinarjev. Celokupna aktivna zbiranja naravnala se v primeru s preteklim letom za 98 milijonov dinarjev ter značajo koncem leta 1923. 1 milijardo 30 milijonov dinarjev.

Ravnateljstvo je sklenilo, da predlaga običnemu zboru, naj se izplača dividenda za leto 1923. z 1000 Din za eno desetico delnice, 100 Din za eno celico, z 25 Din za eno četrtino in z 10 Din za eno desetino delnice in da se poleg statutarnih določil dodeli rezervnemu in pokojninskemu zakladu vsakemu po 1.000.000 Din, rezervi za tečajne razlike nadaljnjih 500.000 dinarjev, pokojninskemu zakladu nadaljnjih 500.000 Din, zakladu za zgradbo internata za dečo uradništva podružnice 500 tisoč Din, za dobrodelne namene v letu 1924. 400.000 Din, a ostanek od 540.551,12 dinarjev da se prenese na račun izgube in dobička za leto 1924.

Zavod je otvoril v preteklem letu svoje novo podružnico v Dubrovniku ter je pred kratkim začela poslovati tudi druga dalmatinska podružnica, in sicer ona v Splitu.

Kakor znano, ima Prva hrvatska štedionica tudi v Sloveniji tri podružnice, in sicer v Ljubljani, Celju in Mariboru.

Carinska konferenca v Murski Soboti

Murska Soba, 22. februarja.

Pred kratkim se je vršila v Murski Soboti druga carinska konferenca, za katero se je pokazalo veliko zanimanje med interesi cellega Prekmurja. Udeležba je bila zelo številna posebno se zato, ker so se razširile govorice, da obstoji namera prenesti carinarnice M. Soboti in G. Radgoni v Ljutomer, o čemur namerna ustanovitve glavne carinarnice I. reda v Ljutomeru ter ukinitve gori omenjenih dveh carinarnic.

Kot je interesantno znano, je finančno ministarstvo znatno omejilo delokrog carinarnic II. reda. Te carinarnice po tej omejitvi ne smejo cariniti blaga, ki se carini »ad valorem«, to je po vrednosti. Tako ne spada v delokrog teh carinarnic carinjenje avtomobilov, koles,

dalje skoro vsega manufakturnega blaga itd. Vse to blago se mora cariniti pri carinarnicah I. reda. Za celo Prekmurje prihaja v poštev le carinarnica I. reda v oddaljenem Mariboru. Jasno je, da po omejitvi se same omejitve carinjenja velik udarec za gospodarske kroge Prekmurja. Gotovo ni potrebno razpravljati se posebej o tem, kaka bi šele nastala škoda, ako se celo ukinita carinarnici v Murski Soboti in Gornji Radgoni. Na carinski konferenci zbrani interesi so odločno protestirali proti takim nameram.

Iz pojasnil carinskih upravnikov gg. Pirca v Murski Soboti ter Tomšiča v Gornji Radgoni in carinika g. Živkovića je bilo razvidno, da z omejitvijo ne trpe škode samo gospodarski krogi Prekmurja in prekmurjsko prebivalstvo, temveč si je na ta način tudi država zmanjšala dohodke. S to omejitvijo se je indirektno podprlo hotapstvo, ki nedvomno najbolj konkurenca trgovstvu in ki je škodljivo narodu in državi.

Upajmo, da so omenjene govorice o prenestitvi, odnosno o ukinitvi carinarnic v Murski Soboti in Gornji Radgoni brez podlage. Končno opozarjamo interese, da se zanimajo za carinske konference, na katerih imajo priliko, podati svoje mišljenje in želje.

Tržna poročila

Tržišče umetnih gnojil in vinogradniških potrebščin (23. t. m.) Spricho bližje joče se pomladi je tržišče vedno živahnije. Zelo mnogo je na našem trgu italijanskega blaga, ki ga radi kupujejo, ker je popolnoma suho. Največ se povprašuje po superfosfatu, a tudi zanimanje za žilski soliter je oživelo. Iz Italije se baje pripravljajo še velike pošiljke. Cene se ne spreminjajo mnogo in so bile v zadnjem času (povprečno): apneni dušik 300 do 320 Din, 12 do 15 odstotni kajnit 65 do 75 Din, 17 do 18 odstotni Thomasova žindra 155 do 165 Din, kalijeva sol 150 do 160 Din, 16 odstotni superfosfat 135 do 140 Din za 100 kilogramov. Na tržišču z vinogradniškimi potrebščinami je istotako živahno. Poprčne cene: modra galica 10 do 11 Din, žveplo 3,75 do 5 Din, natrijev trisulfat 8,50 Din, galun 4,50 Din za kg.

== Za dovoljenje izvoza kostanjevega lesa. V naši državi je industrija ekstrakta za kožo, odnosno tanina dosti razvita, ker imamo dovolj sirovin, to je predvsem kostanjevega in hrastovega lesa. Največ takih tvornic je v Hrvatski in Slavoniji. Pa tudi v mali Sloveniji imamo več takih podjetij. Največja tvornica

ekstrakta za kožo v Sloveniji je na Polzeli. V svojo zahtevno to industrijo je zahtevna, odnosno visoko ocarinjen izvoz kostanjevega lesa, kar ima za posledico, da je nastala nadprodukcija in da se kvariijo velike zaloge pripravljenega kostanjevega lesa, katerega ne morejo producenti oddati, ker so naše tvornice zadosti preskrbljene. Torej bi ne bilo prav nič v škodo industrije tanina, če se izvoz kostanjevega lesa zopet omogoči. V tem pogledu bi bilo pač treba gledati tudi na producenta kostanjevega lesa, zlasti ako so pomislili, da je v mnogih krajih izsekavanje in prodajanje kostanjevega lesa med glavnimi dohodki prebivalstva.

== Insolvenca v Sloveniji. Pod naslovom »Moratorij« — Epidemija insolvence v Sloveniji — poroča zagrebški »Morgen« iz Maribora, da grozi samo v Mariboru v najkrajšem času 60 do 70 insolventov. Vzrok da je v skoku dinarja, padanju cen in v tem, da so banke prisiljene odpuščati kredite. Da to, predvsem pa kreditna kriza sploh povzroča plačilne težkote, je nedvomno, toda številni grozeči insolventi, ki ga navaja »Morgen« samo za Maribor, in to v najkrajšem času, presega najhujše fantazije. Menda si »Morgen« ni povsem na jasnem glede višakosti tega števila. Niti ne more veljati to število za celo Slovenijo, dasi se insolvenca letos res žalostno množi. Poziv na moratorij je nedvomno zaenkrat še brez utemeljene podlage. Žalostno je pri tem to, da takšne gorostane vesti berejo tudi v inozemstvu, kjer si ustvarjajo na ta način popolnoma napačne pojme o stanju našega gospodarstva. Verjetno pa je, da se tudi inozemcem ta vest ne bo zdelo povsem zanesljiva.

== Snovanje italijanske - jugoslovanske banke v Jugoslaviji. Berlinska »Vossische Zeitung« poroča, da bo prva posledica tega sporazuma poskušanje italijanskega gospodarstva, da se učvrsti v Jugoslaviji. List doznava, da v kratkem časa največjih italijanskih bank otvorila v Zagrebu ali Beogradu italijansko-jugoslovansko banko ali kot samostojni zavod ali pa bo prevzela kakšno tamošnjo banko.

== Izvoz v mesecu decembru 1923. Izvozilo se je v tem mesecu, kakor smo že poročali, 247.837 ton v vrednosti 827.974.102 Din (v istem času leta 1922. 170.178 ton v vrednosti 278.150.605 Din). Po vrednosti najglavnejši izvozni predmeti so bili (zaokroženo v milijonih Din): stavbni les 114, suhe češnje 91, meso in mesni izdelki 83, goveda 63, žito 51, jajca 48, svinje 38, pšenična moka 28, tur-

šica 17, sveže sadje 17, drobnica 16, cement 15, konji 14, predivo 13, sir 13, kavalj 13, žito 12, drva za kurjavo 11

== Slabljenje žitnih cen v Banatu. Iz Vrška javljajo, da cene žit močno slabijo, tako zaradi četrtočnega dinarja kakor zaradi tega, ker so žitne zaloge zelo izdatne. Kmetje, ki so dolgo časa upali na porast cen in zadrževali blago, so ga začeli zelo ponujati. Ako bodo spomlad izgledi letine ugodni, bodo cene nedvomno še znatno padle. Tudi cene drugim živilnim potrebščinam padajo v Banatu.

== Arbore lesna trgovska d. d. v Ljubljani ima dne 11. marca ob 15. uri v sejni sobi Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo občni zbor.

== Poziv upnikom. Gospodarska zadruga čevljev v Ljubljani, Konjerejska zadruga v Lescah in Tovarna perila Verdnik in drugovi se nahajajo v likvidaciji. Upniki se v »Uradnem listu« pozivajo, da priglase terjatve.

== Konkurs je proglašen o imovini Avgusta Schrocka, trgovca v Mariboru. Prvo zbiranje upnikov je dne 12. marca. Oglašitveni rok traja do 20. marca. Narek za ugotavljanje dne 9. aprila.

== Insolvenca v Vrhu. Lastnik največje trgovine s čevlji v Vrhu Petrovič je prijavil insolvenco. Plačilne težkote so nastale zaradi tega, ker ne more izterjati svojih dolžnikov.

== Dobave dobrih, suhih, zdravih pšeničnih otrobov, približno tri vagoni, razpisuje mestna pristava za svoje režijske konje. Dobaviti je otrobov suksesivno po pol vagona mesečno, ker zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče cele množine

varno vskladati. Zadevne ponudbe s nasloviti na mestni stavbni urad do dne 1. marca 1924.

== Postopanje o prisilni poravnavi izven konkursa je otvorjeno nad Batarsko banko d. d. v Virovitici. Dolžnik ponuja 5-odst. poravnavo. Narek 22. marca.

== Dohodki glavnih carinarnic so znašli v prvi dekadi februarja 40.200.208 Din. Največje dohodke izkazujejo: Zagreb južni kolodvor 5.992.940 Din, Beograd železniška postaja 4.625.844 Din, Ljubljana 3.782.357 Din, Subotica vsota 3.467.778 Din, Beograd Sava 3.368.932 Din, Maribor 2.411.230 Din, Novi Sad 1.546.531 Din, Sarajevo 1.375.096 Din, Skopje 1.211.027 Din itd. Od 1. julija 1923. do 10. februarja 1924. so znašali skupni dohodki glavnih carinarnic vsoto 1.072.366.380 Din.

Domače borze

23. februarja:

ZAGREB. V devizah je bil promet zelo slab. Blaga je bilo dovolj. Zlasti mnogo so se ponujale devize na Italijo in Švico. Notirale so v prostem prometu devize: Dunaj 0.1175, Italija 345, London 342,5, New-York ček 80,5, Pariz 342,5, Švica 139,5. V efektivih ni bilo nikakega poslovanja.

BEograd. Tendence je bila v današnjem prostem prometu nestalna. Promet minimalen. Blaga dovolj. Notirale so v prostem prometu devize: Dunaj 0.113 do 0.1135, Italija 345,5 do 347, London 345 do 346, New-York 80 do 80,5, Pariz 342 do 345, Praga 233,5 do 234,5, Amsterdam 207,5 do 208.

Tujci v Ljubljani

Od petka na soboto je prenočilo v Ljubljani 105 tujcev od tega v hotelu: UNION 50, med njimi: Bonetti Ant., trgovec, Trst; Fischer Emanuel, trgovec, Zagreb; Framderstädter Alojz, direktor Dunaj; Xanther Konstantin, trg. Atene; dr. Laufer August, inženjer, Dunaj; Fr. Mastnak, notar, Trebnje; Mayer Karol, inženjer, Dunaj; Nikšić Ive, industrijalec, Gospić; Obuljen Miho, savjetnik, Sušak; Ottina Dominik, lesni industrijalec, Pilsa; Rückgauer Evgen, arhitekt, Frankfurt; Roth Bertold, prokurist, Berlin; Spiller Leopold, trg. zastopnik, Dunaj; dr. Schafferle Friderik, profesor, Dunaj; Weiss Franc, kemičar, Zagreb; Wessel Ignac, inženjer, Dunaj.

SLON 19, med njimi: Tson Scurt Jen trg., Sengaj; Glucker Samuel, trgovec, Dunaj; Hohenberg Viktor, trgovec, Dunaj; Ji Tsu Fong, trgovec, Sengaj; Ant. Klmar, posestnik, Zirovnica; Anton Mucha, trgovec, Metlika; Rajh Dore, posestnik, Ljutomer; Roš Josip, posestnik, Dol. Hrastnik; Wetzel Jovan, trgovec, Vel. Kikinda.

JUžNI KOLODVOR: Knaus Ivana, posestnica, Kočevje; Svasnik Ivana, posestnica, Kočevje; Zemunik Dujo, trg. Jesenice, Dalm.

LLOYD 6, med njimi: Devide Rudolf, trgovec, Zagreb; Rozman Mado, trgovski poslovođa, Prevalje; Zupančič M., usnar, Radeče.

SOCA: Javrič Mušan, trgovec, Zagreb; Pečnik Slavko, lesotrtilec, Domžale; Ana Srebrnik, žena učitelja, Celje.

TRATNIK: Cukjat Franc, trgovec, Trbovlje.

STRUKELEJ: Godina Peter, trgovec, Gorica; Seljakovič Doko, trgovec, Metlika; Soche Frida, zasebnica, Dunaj; Fr. Švigelj, trgovec, Breg. Borovnica; Fran Vintar, trgovec, Straža.

Poleg tega v gostilnah: De Schiava 6, Stari tšilar 7, Ravnik, Amerikanec, Kajež po 1, Majcen 2, Novi svet 1.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«, Odgovorni urednik Fr. Brozovič, Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Slovenci! 831/a

JUHAN Kupujte lastne izdelke, če so boljši kot tuji!

Edini »Juhan« se izkaže v preizkušnji juhnih ekstraktov, da napravi iz samega kropa izvrstno pravo juho!

Vsi tuji izdelki odpovedo!

KAM, PRIJATELJ?

Da ne zamudim ugodnega nakupa pri nanovo znižanih cenah hitim k

A. Šinković

nasl. K. Sosa

Ljubljana, Mestni trg št. 19

NAZNANILO.

Cenjene trgovce obveščam, da otvorim v

Celju, Kocenova ulica 2.

lastno glavno zalogo kandit, slaščic in čokoladnih izdelkov.

Postregel bom s solidno ceno ter se priporočam za obilen obisk

Jos. Rajšter

tovarna kandit in slaščic

ŠOŠTANJ.

Ciril Gašperin 785/a

trgovec

Anica Gašperin, roj. Arneje

poročena

Mojstrana 24. februarja 1924 Ledenice

Smrekove storže

kupuje

Fructus

Ljubljana, Tabor 2

BOGIČEVIČ I. DRUG

„INFORMACIJA“

konos. informativni in oglaševalni biro

SARAJEVO

daje najzanesljivejšo in najhitrejšo informacije o bosansko-hercegovskih firmah po smernih cenah. Če se plača vsprej, daje kratek popis. Sprejema tudi oglase za uvrščenje v vseh časopisih v kraljevini kakor tudi za razne koledarje, adresarje itd. po originalnih cenah dotičnih listov, ozir. izdajatelj

639/a

Srpsko Apotekarsko Društvo

v Beogradu potrebuje več magistrov, pomočnikov, kakor tudi pripravnikov.

Stanka Modic roj. Dougan

Milan Modic

trgovec in veleposrednik

poročena

Ljubljana, dne 23. februarja 1924

Nahrutnike in naramnice

izstarega proizvođa odloži za veliko 80 %, cenejo kot iz novejših

Ivan Savnik

KRANJ, Slovenija.

Na željo se pošljejo vsi izdelki

Ciril in Metodove vžigalice

Dobe se povsod

Glavni založnik: Ivan Perdan naslednik v Ljubljani

Kot družbenik

Želim vstopiti v kako večje podjetje, oziroma sprejemam dobrega družbenika v neko večje, dobro vpeljano podjetje. — Reflektanti, samo prvostopne moči, naj se blagovolijo javiti s ponudbami pod naslovom »Sigurnost št. 40« na upravnishvo »Jutra«.

806/a

Tvrđka CARO & JELINEK

mednarodna odpremiška delniška družba, podružnica Maribor

si usoja naznaniti cenj. klienteli, da je z današnjim dnem preselila svoje pisarno iz Lokarniške ulice št. 7

v Kopitarjevo ulico št. 11

»Vila Feldbacher«, nasproti glavnega kolodvora, telefon št. 143

ter prosim obem, da se ji blagohotno obrni do sedaj izkazano zaupanje.

Z odličnim spoštovanjem

Caro & Jelinek d. d.

806/a

ZASTOPSTVO. 802/a

Agentura in komisija v Ljubljani z lastno pisarno, telefonom in skladišči prevzame še nekaj zastopstev ali komisijsko zalogo. Cenj. ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zastopnik 1000«.

Knjigovodkinja 829/a

(bilancistka)

zmožna popolnoma samostojnega knjigovodstva, se sprejme takoj pri večjem trgovskem podjetju. — Ponudbe naj se pošljejo na upravnishvo »Jutra« pod šifro »Knjigovodkinja«.

HARMONIUM

dobro ohranjen, želim najeti za 1 do 2 meseca proti dobri najemnin. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Harmonium«.

836/a

Dalmatinske rožiče

nudi najcenejše s svojega skladišča

SALAMA

prve vrste, nova roba, popolnoma sreča

dobiva se povsod.

Prva hrvatska tovarna salame, suhega mesa in masla

M. Gavrilović-a Sinovi d. d.

Petrinja. 28

Zastopstvo za Slovenijo K. Sano in drug, Ljubljana, Celje in Maribor.

M.C.S. 10

PETRIJA

Ugodno se prodaja zaradi starosti posestnika velika, enonadstropna trgovska hiša

s trgovino s mešanim blagom, vino- in žganjetočem, skladiščem za tudi 25 vagonov, posebno za deželno pridelke sposobna, v industrijskem kraju, važnem križišču južne železnice v Sloveniji. Hiša ima 18 kompletnih stanovanj, 80 metrov fronte, zraven spada tudi šest orolov gozda.

Sijajna bodočnost!

Vprašanja na poštni predal 53, Celje, ki daje natančna in podrobna pojasnila.

776/a

Zidarski polir 746/a

vešč pri gradnji mostov in zidov. se išče s 1. marcem pri gradnji železnice Knin-Pribudič. Prednost imajo oni, ki so že bili zaposleni pri takih železniških delih. Ponudbe in zahteve na: Primorsko gradjevno društvo s. o. j. Knin.

Krompir 776/a

debel, zdrav, prebran, bel in rožnat, kupujem za dobavo takoj. — Ponudbe z označbo najnižje cene je poslati na adresu: Predojevič, Nova Gradiška.

Jugoslavija prometno d. d.

Zagreb, Gajeva ul. 10 815/a

Proda se takoj

Dinamo (Gleichstrom) za električno razsvetljavo, napetost 115 voltov, 17,5 Amp, 2100 obratov, pripravo za vsaki pogon, mlin, žago itd., cena Din 5000—. Vprašati pod »Dinamo« pri upravi »Jutra«.

806/a

Lucifer

Bojazen in bolešno sočustvovanje s Ireno in Henrijem, z Mattolom, Raymondom in vso njegovo posadko, upanje, da se jim jih posreči rešiti, in težka vztrajnost, kje dobiti sredstva za to, kajti prihod Lampasa na severni tečaj je deloma napovedoval Nyctalopevemu načrtu; občeodvajanje Luciferjevega ženja in strah pred zlorabo, s katero zasledujejo svoje načrte; veselje, da je teledynamo v gotovih točkah še nepopoln in nedovršen — valed česar je Nyctalopev načrt dobil nove smernice; želja, da bi vse vedel, kar se godi, govori in pripravlja na utrdbo Wartek; istočasno pa nepotrpežljivost, da bi se seja preveč ne zavlekla, pri čemer izgubi dragocene minute...

Končno dospje Rupert do Wilfriedove zgodbe, ki se njegove žive oblike in do poskusa, ki je sledil njegovemu pripovedovanju.

Po kratkem molku Rupert zaključuje: «Glô in Wilfried odhajata iz kupole po stopnicah, ki so v teledynamu, navzdol... Spodaj zavijeta na levo na hodnik. Vrata. Delovni kabinet. Še ena vrata. Jedilnica. Na mizi je servirana jed. Oba sedeta. Jesta...»

«Dovolj! dovolj!» krikuje Nyctalope. «Zbudite ga, dragi profesor! Treba je

iti na delo! Moj načrt pa se mora od temelja izpremeniti. Moramo se zopet zbrati na posvetovanje kakor včeraj.»

«Dobro!» pravi sir Patrick Swire, «po zakuski?»

«Ne, popreži! Jedli bomo lahko pozneje.»

«Kakor ukazuje!»

Ko se Rupert VI. zbudi, je tako izdrpan, da se skoraj onesvesti. A Lourmel je bil preskrbljen tudi za ta slučaj. Imel je pri sebi v žepu malo atelektično eliksirja, in ko je Rupert izpraznil, si krepko opomore.

Kletka se dvigne s tal. Vsi odidejo iz nje, le Ruperta VI. pustijo v njej, kajti v radioaktivnem miljeju, nasprotnem Luciferjevemu fluidu, je bil Rupert neomagočen, odposlani na Glôjevo povelja svoj perispril, ki bi naj višjemu gospodu poročal o pravkar govorjenih besedah in s tem izdal tudi Nyctalopev načrt. Sir Patrickova šalupa odpelje Salmelaira, Lourmela in sira Patrika nazaj v Elmwood.

Takoj se zopet odpre vojni svet: obstojal je iz vseh tistih oseb, ki so prisostvovali že prejsojemu.

Nyctalope poroča v kratkih besedah, brez nepotrebnih podrobnosti, o

razkritjih, ki jih je podal Rupert VI. v hipnotičnem spanju.

Potem pa zaključuje:

«Kar je mnogo važnejše za nas, je, da je teledynamo in njim Lucifer neomagočen, da do 9. junija popolnoma vpliva na več strani lakrat. Mnogo, mnogo ur še je s svojim ženijskim strojem zaposlen pri Lampasu. Na Ruperta VI. more torej vplivati le s svojimi lastnimi močmi, brez pomnoževalnega posredovalca — teledynama. A niti toliko ne more Lucifer več vplivati na Ruperta, ker se ta nahaja v radioaktivni celici, ki ga povsem izolira od Luciferjevega magnetizma.»

«Pa jaz, Jean!» de Laurence Paill.

«Dá, draga moja Laure! Dá, Lucifer je imenoval tudi vaše ime v isti zvezi kakor Rupertovo: da vas hipnotizira in lavi od vas, kar vam je o meni znanega, in da me s pomočjo vas pripravi do tega, da prihitim Lampasu na pomoč. Seveda bi mi potem Lucifer pravil zasledo in me «kakor zločince» ubil, da se izkazim po njegovo. E, dobro, naj poskusim! In, če bo videl, da se z Rupertom ne dá nič doseči, ter bo hotel vam sugerirati, Laure, ga mi ne bomo prav nič motili in homo prisluskovali, kar vam bo govoril. Ker smo torej posvarjeni in nismo preveč glupi, je možno, da mi bo to, kar mi boste povedali po Luciferjevem nalogu, prej koristilo kakor škodovalo.»

«Tudi jaz upam,» odvrne Laure in

se spogleda z Grisaylo, ki ji je sedela nasproti.

Tedaj pa izrabi poručnik Romald priliko, ko se Salmclair takoj zopet ne oglasi, in s kipečim, mladostnim glasom, poln požrtvovalnosti, pravi:

«Gospod! Mi vsi vidimo, da naš veliki gospod Nyctalope nimamo samo namena, da premaga Luciferja; marveč hoče on doseči ta zmago s čim najmanjšo nevarnostjo za naše življenje, za življenje vas vseh, svojih vojakov in sodelavcev... Toda, gospoda, kaj pomeni cena našega življenja v primeri z dobrinami, ki jih bo prineslo uničenje Luciferja, njegova smrt za vse človeštvo? ... Nič! Ali bolj, če je kaj vredna, je le v toliko, da služi za zmago.»

«Bravo!» Sargent Berge, ki je bil prav takega značaja, kakor njegov predstojnik, plemenit in hraber, se ne more vzdržati, da ne bi z entuzijazmom pritril svojemu poručniku.

Ta pa nadaljuje:

«No, jaz sem mnenja, da Nyctalope preveč tvega svoje življenje in dosti premalo življenje nas drugih, ki vsa skupaj niso vredna toliko kakor njegovo. Mar je treba tolike previdnosti? Ne! Če naj naša smrt reši Nyctalopa in mu zagotovi zmago, vem, da mi vsi umremo z veseljem. Poslušajte torej, kaj vam predlagam, in prosim gospoda Salmclaira oproščenja, da se moj predlog ne strinja z njegovim načrtom.»

Romski se vzravna, plamen mu zasije v očeh in obraz mu gori od življenjskega heroizma.

«Posadke aeroplanov R.-C.-1, R.-C.-2 in R.-C.-3 naj na krovih svojih letal v veliki višini leté na severni tečaj. Ko dospé tja, naj se spuste malo nižje nad utrdbo Wartek ter naj vržejo bomba. Trikrat dvajset: to je šestdeset. Šestdeset bomb, od kojih bi ena sama zadostovala, da porušil pariski Panthéon! ... Utrdba Wartek bo prej kakor v treh minutah izpremenjena v kup razvalin. Lucifer in njegov teledynamo, Wilfried in njegova posadka: od vseh bo ostal le kup razmesarjenih in ožganih kosov! ... Na drugi strani pa bi Nyctalope, kapetan Girard, Corsat in Pilou na krovu letala R.-C.-4, in Oberalles s svojo posadko in gospodom Lourmelom pred nami odpluli, tako da bi dospeli v istem času do podmorske postaje Wartekov, ko bi mi uničili in v prah zdrobili polarni grad Luciferjev... Nyctalope in poveljniku Salmclairu paš ne bo težko polastiti se podmorske postaje in Kaiser-Gotta. Seveda, zelo verjetno je in skoraj gotovo, da bo eksplozija šestdesetih bomb v hlpu izpremenila v prah in pepel letala R.-C.-1, R.-C.-2 in R.-C.-3 z njihovimi piloti in mehaniki vred... A kaj za to! Pa nam boste postavili na severnem tečaju, na razvalinah utrdbe Wartek nagrobni spomenik! ...»

Francoska svetovna tovarna

Peugeot

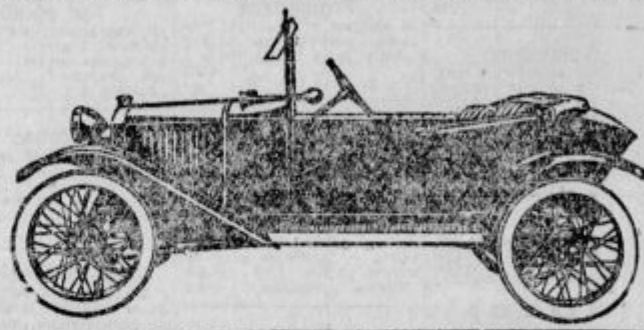
Glavno zastopstvo Ljubljana, Sodna ulica 11
Tel. 461

Kvadrileta

najcenejša vozila sveta za nakup in obratovanje:

4 cil. motor — Termosifonska hladilna naprava — Ventilator — Elektr. razsvetljava — Starter

4 do 5 litrov na 100 km
65 km na uro 788/a

Novi vzorci za ročna dela in mehnično vezanje pri 786/a

MATEK & SCHEIN
Ljubljana, Rimskega ulica

PREMOG

lep, črn, s 4500 kalorijami, prodaja iz svojega rudnika Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/1. — po 300 dinarjev postaja Ormož, 350 dinarjev postaja Ljubljana in 400 dinarjev v Ljubljani, na dom dostavljeno, za 1000 kg. 407/a

TVORNICAM ČOKOLADE priporočajo svoje izdelke

MLEČNI PRAŠEK

prašek za smetano in polno mleko

prvi česka tovarna na výrobu sušeného mléka a mléčných konzerv

EMIL HELLER
Založany-Plaňany, Č. S. R.

«JUGOEKSIM»

TRGOVSKA DRUŽBA — VEKOSLAV PELC & DRUGOVI — LJUBLJANA

Glavno zastopstvo za Slovenijo in zaloga milna „UNION“ Osijek

Eksport **Import**

TRGOVINA

s specijalnim, kolonialnim, in materijalnim blagom, deželnimi, in poljskimi pridelki, lesom ter lesnimi izdelki na debelo in drobno

Us jamstro popravljamo

LOKOMOBILI

HP	HP	Novi
10-15	80-120	25-40
15-20	100-150	30-50
20-25	120-170	40-60
25-30	130-180	50-80
30-40	150-200	70-100
40-50	170-250	100-140
50-60	200-300	120-170
60-70	300-400	130-190
75-85	400-500	170-210
80-100	500-600	200-300

Prorazredno generalno popravljamo, izkušani. Jednogoletno troletno jamstvo. Popurna montaža. Pogledajte naše stalno skladišče. 400

Dežne plašče

črna, čvrsta, po konkurenčni ceni nudi

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2.

Gradbeno podjetje arhitekt

V. KRÄINER & Co.

Jesenice

Stavbna vodstva: Ljubljana, Domžale, Zagreb.

Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

MEDNARODNI VZORČNI VELESEJEM

PRAGI

16.—23. MARCA 1924

Najugodnejša prilika za nakup vsakovrstnega blaga, ki je razstavljeno v 17 skupinah — Nad 2000 razstavljalcev

Izredne potovalne ugodnosti

33% popusta na českoslovaških železnih, veljavno tudi za brzoletke

75% znižani vizez za potni list

Pojasnila in legitimacije daje

Českoslovaški konzulat Ljubljana, Breg 3

Aloma Company, d. o. o. Ljubljana, Kongresni trg 3

Izložbeni aranžer

obenem prvovrsten prodajalec; dalje izurjena prodajalka, ki ima postavbo za pomerjanje modelov (Probiernmadam), se takoj sprejmeta pri tvrdki „ELITE“, Ljubljana, Prešernova ulica 9. 838/a

Tožnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naša nad vse ljubljena soproga in nenadomestljiva mama, stara mama, teta, tašča, gospa

Jerca Kavčič

danes ob pol dveh popoldne izdihnila svojo blago dušo po dolgi mučni bolezni, prevedena večkrat s svetotajstvi za umirajočo, v starosti 68 let.

Pogreb predrage, nepozabne se vrši v ponedeljek, dne 25. t. m. ob štirih popoldne iz hiše žalosti št. 4 v Bohoričevi ulici na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi pri Sv. Petru.

V Ljubljani, dne 23. februarja 1924.

Rodbina Kavčičeva in sorodniki

Pisalni stroj za vsakogar!

ROFA

Enostaven! Soliden! Trpežen! Poceni!

primeren za pisarno, dom in potovanje

Oferte brezplačno

„ROFA“, trgovska d. d.

WIEN I., Raubensteinergasse Nr. 8

Telefon 72118-72119

Iščejo se krajevni zastopniki!

827-a

Sirovaljni motor

Benzin-motor

od 5—50 PS.

Transmisije-Montaze.

Brača Fischer d. d. Zagreb, Pantovčak 5.

Pravi „Goleer“ čvrsti, čvrsti za smeti ter tovski čvrsti vseh vrst se izdelujejo v znanstveni delavnici

J. BRAJER
LJUBLJANA

Turški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obval, enajpreprostejših do najfinjših izdelave.

Cena solidna! Prostežna tožila!

Prodaja zarubljenih predmetov:

95 hlodov hrusevega in črešnjevkega lesa v Zagorju na kolodvoru, 40 centov sladkega sena, 200 m³ bukovih drv za oglje in nekaj oglja.

Natančnejša pojasnila pri g. I. Hočvarju v Zagorju ob Savi. Resni kupci se vabijo k tej prodaji, ki bo dne 25. februarja 1924. ob 9. uri dopoldne. 817/a

Kupujemo mehko tesano snov za zidanje (gradju).

Cenjene oferte s konsignacijo na naslov: 749/a

Brača Miletic, Zagreb, Ilica 119, ali pa Celje, Kocenova ulica.

Rabim nujno dve drobilnici (Strassendecker)

rabljeni, če ravno ne v najboljšem stanju, toda defekt je sporočiti na naslov Vencoslav Vilar, Ljutomer. 789/a

Kiša v Šoštanju

komaj nanovo zidana, a še ne popolnoma dogotovljena, se lahko kupi.

Pozive se pri R. Ritošku, trgovcu v Šoštanju.

Peter Semko

I. jugoslovaška barvarija, krznarstvo in strojarstvo

Ljubljana, Krizovalska ulica 7.

Kupuje po najvišji ceni kože divjačine: lisic, kun, dihurjev, vider, zajcev itd.

Pior nogavice v vseh barvah po 25, v 30 Din prodaja 27 in 30 Din prodaja R. Stiermeckl, Celje. Narocite cen k!

Denarja ni!

Za mali trud dobi vsakdo pri meni popolnoma zakoniti: blago za moško ali žensko obleko, kotenino, platno, ure budilko itd. — Pošljite mi za poizvedbo znamko za odgovor in svoj natančen naslov. Josip Batič, Ljubljana. 673/a

Intelligentna gospodična ki zna šivati in ročna dela, se išče k triletni deklici in devetletnemu dečku. Ponudbe na gosp. Emil Krausz, Osijek, Diana Kupašič. 812/a

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

IVAN BRICelj
Dunajska cesta 16

se priporoča. za izvirne toče. Cena zmerna.

Naročajte „Jutro“!